

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

ECVETin TOIMEENPANO AMMATILISESSA KOULUTUKSESSA

Opas koulutuksen järjestäjille ammatillisen
koulutuksen opintosuoritusten eurooppalaisen
siirtojärjestelmän käyttöönottoon

© Opetushallitus ja tekijät

Oppaat ja käsikirjat 2015:13

ISBN 978-952-13-6169-2 (pdf)

ISSN-L 1798-8950

ISSN 1798-8969

Taitto: Grano Oy

www.oph.fi/julkaisut

SISÄLTÖ

Esipuhe	5
1 Johdanto	6
2 ECVET – periaatteet ja toimeenpano	8
2.1 ECVETin tavoitteet ja hyödyt	8
2.2 ECVETin toimintaperiaatteet	11
Oppimistulokset (Learning Outcomes)	12
2.3 ECVET-toimijat Suomessa	15
2.3.1 Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus	16
2.3.2 Koulutuksen järjestäjät ECVET-toimijoina	16
2.3.3 Tutkintotoimikunnat	17
2.3.4 Työelämä	18
3 ECVET vahvistamassa osaamisperusteisuutta	21
3.1 Osaamisperusteisuus ja yksilölliset opintopolut	21
3.2 Osaamispisteet tutkintojen ja tutkinnon osien mitoitus-perusteeksi	23
4 ECVET-liikkuvuus	25
4.1 ECVET-liikkuvuuden prosessi	26
4.2 Ulkomailla hankitun osaamisen tunnustaminen ECVETin avulla	34
4.3 ECVETin mahdollisuudet kilpailutoiminnassa	35
5 Lopuksi	37
ECVET-käsitteet	38
ECVET-liikkuvuuscase: Petra kansainvälisyyden polulla Koulutuskeskus Sedu, 2014.	40

Esipuhe

Tässä oppaassa käsitellään ECVET (*European Credit System for Vocational Education and Training*) opintosuoritus siirtojärjestelmän käyttöönottoa Suomessa koulutuksen järjestäjän näkökulmasta. Opas on tarkoitettu ammatillisen koulutuksen järjestäjien käyttöön. Oppaan toivotaan helpottavan ECVET-järjestelmän käyttöönottoa ja toteutumista osana uudistettujen osaamisperusteisten tutkintojen ja tutkintojen perusteiden toimeenpanoa.

Suositus ammatillisen koulutuksen eurooppalaisesta opintosuoritusten siirtojärjestelmästä annettiin jäsenmaille kesäkuussa 2009. Valtioneuvoston vahvistaman koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2011–2016 mukaan ECVET-järjestelmä toimeenpanaan Suomessa perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa 1.8.2015. Kehittämissuunnitelmassa painotetaan muun muassa, että tavoitteena on lisätä edelleen ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden, tutkinnon suorittaneiden ja opetushenkilöstön liikkuvuutta sekä tehostaa ulkomailla suoritettujen opintojen, työssäoppimisen ja työkokemuksen hyväksilukemista osana ammatillisen tutkinnon suorittamista.

Suomi on ollut edelläkävijä ECVET-siirtojärjestelmän pilotoinnissa ja käyttöönotossa. Suomi on osallistunut heti 2002 alkaen Euroopan komission asettamaan tekniseen työryhmään, joka oli keskeisessä asemassa suosituksen valmistelussa. Kansallinen kokeilutoiminta käynnistyi vuonna 2004 FINECVET-projektissa. Sitä voidaankin pitää ensimmäisenä kansallisena ECVET-kokeiluna koko Euroopassa.

Oppaan sisältöjä ja tekstejä on kehitetty ECVET-opastyöryhmässä, jonka työskentelyyn ovat osallistuneet Hanna Autere (opetusneuvos), Kati Lounema (yli-insinööri) ja Pinja Parkkonen (valtiotieteiden kandidaatti). Kansainvälisten asioiden päällikkö Kirsi Lounela (Koulutuskeskus Sedusta) kirjoitti liikkuvuuscasen, joka on liitteissä nimellä Petra kansainvälisyyden polulla. ECVET Expertit, joiden tehtävänä on osana eurooppalaista toimintoa tiedottaa ja kouluttaa koulutuksen järjestäjiä ECVETin mahdollisuuksista ja toimeenpanosta, ovat kommentoineet julkaisun sisältöjä ja tekstejä prosessin eri vaiheissa. Julkaisun ovat toimittaneet Hanna Autere ja Pinja Parkkonen.

Haluan kiittää lämpimästi kaikkia ECVETin käyttöönoton valmisteluun ja oppaan tekemiseen osallistuneita.

Sirkka-Liisa Kärki
opetusneuvos
Ammatillinen peruskoulutus -yksikön päällikkö

1 Johdanto

ECVETin eli ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten siirtojärjestelmän käyttöönotolla on kaksi laajempaa tavoitetta: edistää kansainvälistä liikkuvuutta ensisijaisesti Euroopan unionin alueella ja helpottaa elinikäistä oppimista. ECVETissä keskiössä ovat virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen kautta saavutettu yksilöllinen osaaminen ja oppimistulokset. ECVET linkittyy vahvasti osaamisperusteiseen ajatteluun tukien yksilöllistä oppimista ja henkilökohtaisten opintopolkujen suunnittelua. ECVET on toimeenpantu Suomessa osana ammatillisen peruskoulutuksen ja aikuiskoulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämistä.

Suomen ammatillista koulutusta voidaan pitää ”ECVET-ystävällisenä”. Järjestelmämme on jo varsin pitkään täyttänyt oppimistulosten siirtämiseen, kerryttämiseen ja tunnustamiseen liittyvät vaatimukset. Suomalaiset tutkinnot on jaettu tutkinnon osiin, jotka pohjautuvat oppimistuloksiin. Koulutuksen järjestäjät ovat toimivaltaisia viranomaisia osaamisen arvioinnissa, tunnistamisessa ja tunnustamisessa. Tutkintotoimikunnat tekevät puolestaan näyttötutkintojen tunnustamispäätökset toimivaltaisina viranomaisina. Lisäksi suomalaiset tutkinnot tarjoavat mahdollisuuden joustaviin yksilöllisiin opintopolkuihin, koska osaamista voi kerryttää tutkinnon osa kerrallaan ja sitä voidaan hankkia toisesta koulutusjärjestelmästä. Aiemmin opitun tunnustamisesta on säädetty laissa ja tunnustaminen perustuu ajan sijasta oppimistuloksiin.

ECVET-järjestelmän yhtenä suurimpana lisäarvona on sen kyky helpottaa opintosuorituksen ja oppimistulosten tai muutoin hankitun osaamisen siirtoa, keräämistä ja tunnustamista sekä maiden välillä että kansallisesti opiskelupaikasta toiseen. Yhteisesti hyväksytyt menettelyt ja välineet parantavat yhteistyötä, säästävät aikaa ja työtä ja edistävät näin liikkuvuutta ja elinikäistä oppimista. ECVET-järjestelmän avulla voidaan paitsi lisätä liikkuvuutta opintojen aikana, myös edistää liikkuvuutta laajemminkin esimerkiksi silloin, kun haetaan töitä ulkomailta. Lisäksi järjestelmä tarjoaa selkeitä etuja myös työelämän ja yksilön näkökulmasta.

ECVETissä on olennaista huomata se, että kansainvälisen liikkuvuuden ja kotimaassa suoritettun työssäoppimisjakson tai muun vastaavan oppimisen prosessit ovat rakenteeltaan yhteneväiset. Molemmissa prosesseissa on tärkeitä kiinnittää huomiota oppimisen suunnitteluun, laadukkaaseen osaamisen hankkimiseen sekä oppimistulosten asianmukaiseen dokumentointiin ja tunnustamiseen. Prosesseissa yhteisenä tavoitteena on osaamisen hankkiminen henkilökohtaisen oppimissuunnitelman mukaisesti niin, että oppiminen on opiskelijalle mielekästä ja motivoivaa.

Uudistettujen säädösten toimeenpanon tueksi on uudistettu ja päivitetty useita oppaita. Oppaat löytyvät sähköisessä muodossa Opetushallituksen verkkosivuilta. Lisätietoa FINECVET-projektista löytyy *FINECVET suunnan näyttäjänä* -julkaisusta.

http://www.oph.fi/julkaisut/2012/finecvet_suunnan_nayttajana

ECVETin perusperiaate on,
että osaamista voi hankkia
mistä ja miten vain ja sitä
voivat myös arvioida muut
kuin oman oppilaitoksen
opettajat.

2 ECVET – periaatteet ja toimeenpano

ECVET on oppimistulosten siirto- ja kerryttämisyjärjestelmä. Sen avulla tuetaan muualla suoritettujen opintojen tai muutoin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä hyödyntämistä osaksi tutkintoa. ECVET-järjestelmän avulla parannetaan myös tutkintojen ja opetussuunnitelmien läpinäkyvyyttä sekä edistetään koulutuksessa ja työmarkkinoilla olevien liikkuvuutta ja elinikäistä oppimista. ECVET-järjestelmä perustuu osaamiseen ja kattaa virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen.¹ (HE 12/2014.)

2.1 ECVETin tavoitteet ja hyödyt

ECVETin eli ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten siirtojärjestelmän käyttöönotolla on kaksi laajempaa tavoitetta:

- edistää kansainvälistä liikkuvuutta ensisijaisesti Euroopan unionin alueella ja
- helpottaa elinikäistä oppimista.

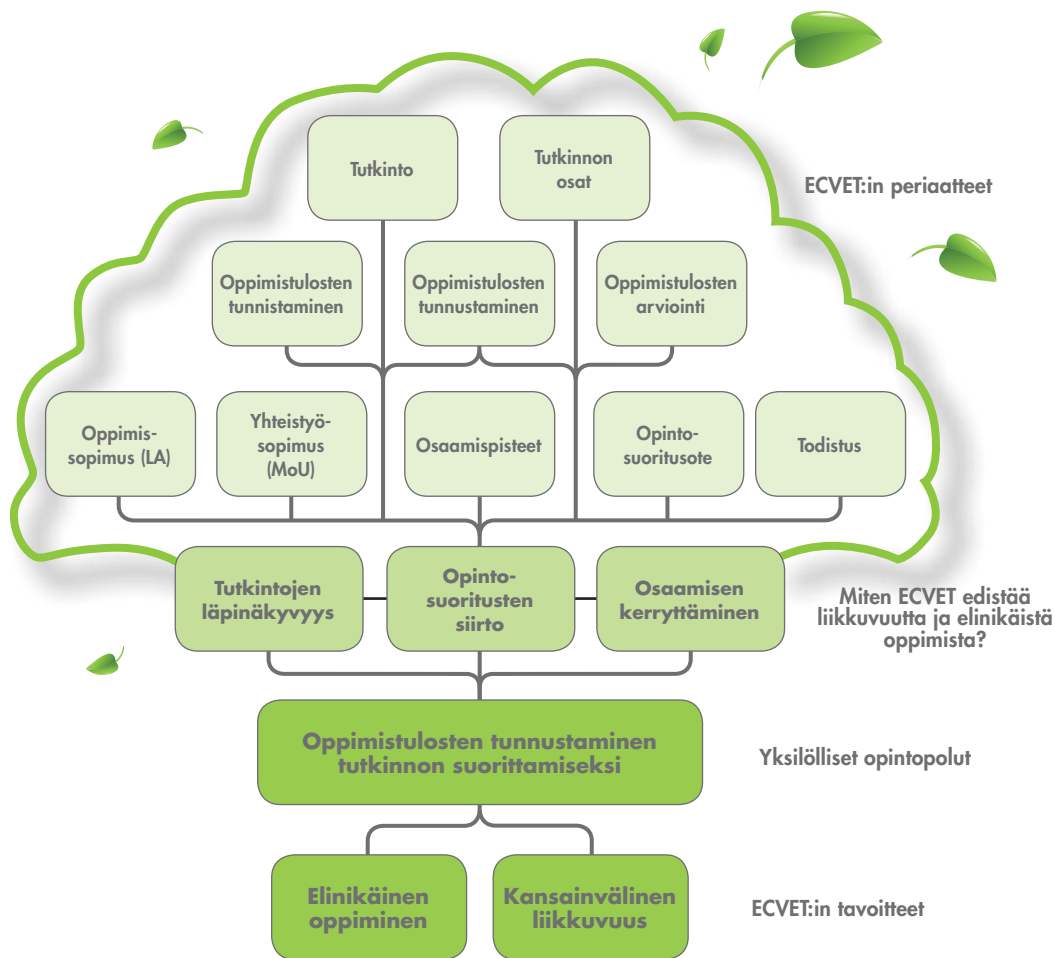
ECVET edistää oppimistulosten tunnustamista liikkuvuuden ja elinikäisen oppimisen yhteydessä tutkinnon suorittamista varten. Se helpottaa opintosuoritusten siirtoa, keräämistä ja tunnustamista yhtenäisen kuvaustavan avulla Euroopassa. Sen keskiössä ovat virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen kautta saavutettu yksilöllinen osaaminen ja laadukkaat oppimistulokset. ECVET kytkeytyy vahvasti osaamisperusteiseen ajatteluun ja tukee yksilöllistä oppimista ja henkilökohtaisten opintopolkujen suunnittelua. ECVETin käyttö perustuu kansalliseen lainsäädäntöön ja ECVET-suosituksessa annettuihin toimintaperiaatteisiin.

ECVET on oppimistuloksiin perustuva järjestelmä, jossa oppimistulokset määritellään tietoina, taitoina ja pätevyyttenä. Opintosuoritusten siirtojärjestelmä helpottaa eri koulutuksen järjestäjien opetussuunnitelmien vertailua niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. ECVET toimii yhdessä eurooppalaisen tutkintojen viitekehityksen kanssa apuvälineenä tutkintojen ja tutkinnon osien suhteuttamisessa eri maiden koulutuksen järjestäjien välillä. Jokaista tutkintoa ja sen jokaista tutkinnon osaa voidaan kuvata osaamispisteiden (ECVET-pisteiden) avulla. Tarkoituksena on liikkuvuuden lisääminen, ulkomailta kerrytetyn osaamisen hyödyntäminen osana tutkintoa ja tutkintojen läpinäkyvyyden lisääminen.

Hyvin toimivana ECVET vahvistaa ammatillisen koulutuksen sidosta työelämään ja helpottaa opiskelijoiden työssäoppimisjaksojen aikana hankitun osaamisen tunnistamista, tunnustamista ja arviointia.

ECVETin tavoitteiden ja periaatteiden yhteydet on esitetty kuviossa 1.

1 Oppimista tapahtuu virallisessa koulutuksessa oppilaitoksissa, mutta myös työelämässä, perheen piirissä, harrastusten parissa sekä eri tiedonvälitysten kautta ja niitä käyttämällä tapahtuvana arkioppimisena (informaali oppiminen). Arkioppiminen on useimmiten "vahingossa tapahtuvaa" oppimista eli toimintaa, jota ei ole suunniteltu erilliseksi oppimistapahtumaksi. Arkioppiminen voi olla myös suunniteltua ja tavoitteellista. Silloin se eroaa virallisesta (formaalisesta) ja epävirallisesta (nonformaalisesta) oppimisesta siten, että suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus ovat oppijan itsensä määrittelemiä. Elinikäisen oppimisen periaatteiden mukaan arkioppimisessa hankittu osaaminen tulee saada näkyväksi ja siten tunnustaa koulutusjärjestelmässä. (Arvioinnin opas, Oppaat ja käsikirjat 2015:2, 16.)

Kuvio 1. ECVET-puu. ECVETin tavoitteiden ja periaatteiden yhteydet

ECVET-puun juurina ovat kaksi tavoitetta: kansainvälisen liikkuvuuden edistäminen ja elinikäisen oppimisen helpottaminen. Puun runkona on opintosuoritusten tunnistaminen tutkinnon suorittamiseksi, koska se liittyy henkilökohtaisten opintopolkujen toteutumiseen. Oksina olevien tutkintojen läpinäkyvyyden, opintosuoritusten siirron ja osaamisen kerryttämisen avulla edistetään tavoitteiden toteutumista. Kuviossa ECVETin kymmenen periaatetta on kuvattu puun lehtinä. Ne ovat työkaluja, joiden avulla tavoitteet on mahdollista saavuttaa.

ECVETin käyttöönotto tuo ajan mittaan hyötyjä niin opiskelijalle, koulutuksen järjestäjälle kuin työelämällekin. Opiskelijalle ECVET tuo välittömän hyödyn, joka näkyy opiskelu- ja näyttösuunnitelmien suunnittelussa ja toteutuksessa. Koulutuksen järjestäjälle ja työelämälle hyödyt ovat pääasiassa välillisiä.

ECVETin hyötyjä opiskelijalle:

- Mahdollisuudet ammattitaidon laajentamiseen, rikastuttamiseen ja erikoistumiseen paranevat – muualta haetaan sellaista osaamista, joka tukee tätä.
- Päällekkäiset opintosuoritukset ja päällekkäisarviointi poistuvat ECVET-periaatteita noudatettaessa.
- Kansallisessa tai kansainvälisessä liikkuvuudessa aiemmin arvioidun ja dokumentoidun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen helpottuvat.
- Yksilölliset mahdollisuudet, opintopolut ja kansainvälisyys tulevat näkyvämmäksi opiskelijan omassa opiskelu- ja näyttösuunnitelmassa (henkilökohtaistaminen).

- Yhteinen kieli/käsitteet osaamisen kuvaamisessa helpottavat työssäoppimispaikan hakua toisesta maasta.
- Hakeutuminen jatko-opintoihin ja työskentelemään ulkomaille helpottuu.
- Kansainvälisten liikkuvuusjaksojen laatu paranee.
- Oppimissopimus lisää opiskelijan tai tutkinnon suorittajan turvallisuutta liikkuvuuksissa.
- Liikkuvuusjaksoilla hankittujen elinikäisen oppimisen avaintaitojen tunnustaminen vahvistuu.
- Ammattitaidon osoittamisen ja arvioinnin pitäisi helpottua muiden koulutuksen järjestäjien piirissä ja ulkomailla.
- Opiskelijoiden ja tutkinnon suorittajien kansainvälistyminen lisääntyy koulutuksen järjestäjien ja tutkintotoimikuntien tunnustaessa ulkomailla arvioitun osaamisen entistä useammin.
- Osaamisen siirtäminen toiseen tutkintoon tai tutkinnon osaan helpottuu niin oman maan sisällä kuin kansainvälisesti.

ECVETin hyötyjä koulutuksen järjestäjälle:

- Luottamus yhteistyökumppanin oppimistulosten ja osaamisen arviointitaitoon lisääntyy.
- Toimintaperiaatteista ennakkoon sopiminen selkeyttää arviointi- ja tunnustamiskäytänteitä tutkintotoimikunnan ja ammattiosaamisen näyttöjen toimielimen yhteistyössä.
- Laadullinen yhteistyö ammattiosaamisen näyttöjen toimielimen kanssa kehittyä liittyy osaamisen arvioinnin suunnitteluun, toteutukseen ja arvioijista päättämiseen.
- Toisessa järjestelmässä hankitun ja arvioitun osaamisen tunnustamiseen liittyvä laadullinen yhteistyö kehittyä tutkintotoimikunnissa.
- Muualla arvioitun osaamisen tunnustamisen käytännöt yhtenäistyvät tutkintotoimikunnissa.
- Suunniteltu laadunvarmistus kehittyä organisaatioiden välisillä yhteistyösopimuksilla.
- Kansainvälisyyden ja kansainvälisen vaihdon hyötyjen arviointi helpottuu.
- Opetushenkilöstön ja heidän työtään tukevan henkilöstön osaaminen laajenee.

ECVETin hyötyjä työntajalle:

- Ammatillinen koulutus vastaa entistä paremmin yritysten osaamis- ja koulutustarpeisiin.
- Yritysten osallistuminen ja merkitys koulutusprosesseissa kasvaa (mm. työelämälähtöisyys, osaamisperusteisuus).
- Vahvistaa mahdollisuuksia räätälöidä tutkintoja yritysten osaamistarpeiden mukaan.
- Koulutuksen lähtökohtana on aikaisempi osaaminen.
- Yrityksillä on mahdollisuus kehittää toimintaa lähettämällä ja vastaanottamalla työntekijöitä liikkuvuusjaksoille.
- Muualla hankittua ja arvioitua osaamista on entistä helpompi ymmärtää yhtenäisen kuvaamistavan vuoksi.
- Työnantaja voi saada työntekijöitä, joilla on entistä monipuolisempaa osaamista.
- Työnantajat saavat osaavia työntekijöitä, ja henkilöstön rekrytointi ulkomailta helpottuu.
- Tukee kansainvälistymistä.

2.2 ECVETin toimintaperiaatteet

Koko opintosuoritusten siirtojärjestelmä ECVET perustuu yhteisiin sopimuksiin ja keskinäiseen luottamukseen. Peruseriaate on, että osaamista voi hankkia mistä ja miten vain. Osaamista voivat myös arvioida muut kuin oman oppilaitoksen opettajat, kunhan yhteistyö- ja oppimissopimuksissa varmistetaan, että tavoiteltu osaaminen ja osaamisen arviointi vastaavat tutkinnon perusteita ja muita kansallisia vaatimuksia. Samalla muualla hankittu osaaminen voi rikastuttaa ja monipuolistaa tutkintoa suorittavan osaamista. Tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten saavuttamista tukeva opetus ja ohjaus on määriteltävä uudelta pohjalta. Opetuksen ja ohjauksen toteuttamisesta päättää koulutuksen järjestäjä opiskelija- ja työelämälähtöisesti.

ECVET-opintosuoritusten siirtojärjestelmän keskiössä ovat tutkinnot ja tutkintojen osat, joiden arvioidut ja hyväksytyt oppimistulokset tunnustetaan ja tunnustetaan kunkin maan toimivaltaisten viranomaisten toimesta siten, että ne voidaan kerätä tutkintoa varten tai siirtää toiseen opinto-ohjelmaan tai tutkintoon. Osaamispisteillä (ECVET-pisteillä) annetaan täydentävää tietoa. Niillä tarkoitetaan tutkintoon kuuluvien oppimistulosten numeerisesti esitettyä kokonaispainoarvoa tutkinnon tasolla ja tutkinnon osien suhteellista painoarvoa koko tutkinnosta. ECVET-järjestelmä sisältää välineet ja menettelytavat, kuten tutkintojen kuvauksen tutkinnon osina, oppimistuloksina ja pisteinä, opintosuoritusten siirtoon liittyvät toimenpiteet sekä asiakirjat, kuten kumppanuussopimukset, oppimissopimukset ja käyttöoppaat.

Seuraavaksi tarkastelemme yksityiskohtaisemmin muutamia ECVETin toimintaperiaatteita.

ECVET-asiakirjat vahvistamassa luottamusta ja kumppanuutta

ECVETin ja opintosuoritusten siirtämisen keskeisenä edellytyksenä on organisaatioiden välinen kumppanuus ja keskinäinen luottamus. Kumppanien solmiman yhteistyösopimuksen tavoitteena on tarjota yhteistyölle ja verkostoitumiselle yleinen kehys, jonka avulla luodaan keskinäisen luottamuksen ilmapiiri ja autetaan kumppaneita suunnittelemaan opiskelijoiden opintosuoritusten siirtoa.

Yhteistyösopimus (Memorandum of Understanding, MoU) on koulutuksenjärjestäjien, oppilaitosten, yritysten ja työssäoppimispaikkojen välinen sopimusasiakirja. Se on luonteeltaan yleis- eli puitesopimus, jossa määritellään karkeasti yhteistyön muodot ja linjaukset. Koska ECVET-järjestelmän käyttöönotto perustuu vapaaehtoisuuteen, on tärkeää, että sopijaosapuolilla on yhteinen ymmärrys siitä, mitä aiotaan tehdä – eli yhteistyösopimus antaa toiminnalle selkeät raamit ja muodon. Yhteistyösopimus rakentaa vastavuoroista luottamusta tutkintojen ja tutkinnon osien vahvistamisessa ja tunnustamisessa.

Yhteistyösopimukseen kirjattavat asiat, sisällöt ja ehdot voivat vaihdella sen mukaan, mitkä sopijaosapuolet osallistuvat yhteistyösopimuksen laadintaan. Saattaa olla, että oppilaitoksen ja työssäoppimispaikan/-yrityksen keskenään laatima sopimus sisältää eri asioita kuin koulutuksen järjestäjän ja oppilaitosten väliset sopimukset.

Yhteistyösopimuksella (Memorandum of Understanding) kumppanit

- hyväksyvät toistensa aseman toimivaltaisina organisaatioina
- hyväksyvät toistensa laadunvarmistus-, arviointi-, tunnistamis- ja tunnustamiskriteerit ja -menettelyt riittävinä opintosuoritusten siirtoa varten
- sopivat kumppanuuden toimintaehdoista, kuten tavoitteista, kestosta ja yhteistyösopimuksen tarkistamisesta

- sopivat tutkintojen vertailukelpoisuudesta opintosuoritusten siirtoa varten ja käyttävät eurooppalaisessa tutkintojen viitekehityksessä määritettyjä viitetasoja
- määrittelevät kyseiseen menettelyyn mahdollisesti liittyvät muut toimijat ja toimivaltaiset organisaatiot sekä näiden tehtävät.

Kun yhteistyösopimus palvelee kahden organisaation välisenä yleisenä liikkuvuuden kehiksenä, tehdään **oppimissopimus (Learning Agreement)** puolestaan kullekin liikkuvuusjaksolle valmistautuvalle opiskelijalle tai tutkinnon suorittajalle. Se edesauttaa työssäoppimisen ja opiskelun tavoitteellisuutta ja osaamisen tunnistamista. Sopimus selkeyttää sekä oppijan, ohjaajan että lähettävän ja vastaanottavan tahon rooleja.

ECVET-asiakirjamalleihin (Memorandum of Understanding, Learning Agreement) voi tutustua mm. verkkosivuilla www.ecvet-toolkit.eu tai www.ecvet-team.eu.

Oppimissopimuksen allekirjoittavat opiskelija sekä lähettävän että vastaanottavan organisaation (koulutuksen järjestäjän tai työpaikan tai molempien) edustajat. Oppimissopimus sisältää muun muassa liikkuvuusjaksolle valmistautuvan opiskelijan henkilötiedot, liikkuvuusjakson keston, liikkuvuudelle asetetut oppimistavoitteet, osaamispisteet (ECVET-pisteet), arviointikriteerit- ja menetelmät sekä saavutettujen oppimistulosten tunnistamisen ja tunnustamisen.

Koulutuksen järjestäjillä on jo entuudestaan käytössään oppimissopimuksen kaltaisia dokumentteja. Muun muassa työssäoppimisjaksolle tehtävä sopimus on sisällöltään samankaltainen kuin oppimissopimus.

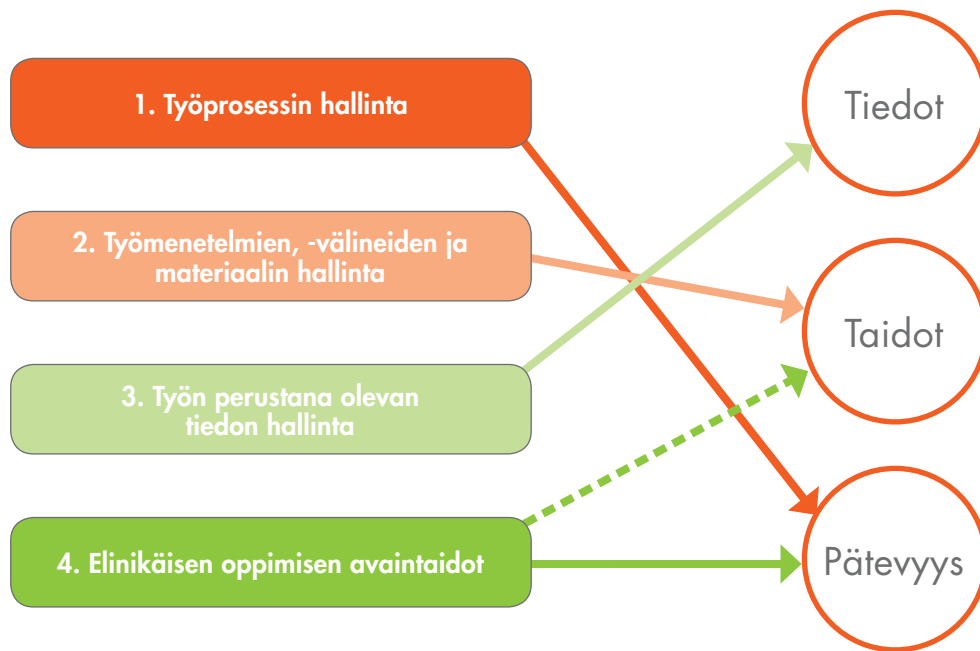
Oppimistulokset (Learning Outcomes)

ECVETissä keskeistä on osaamisperusteisuus. ECVET-suosituksessa oppimistuloksilla tarkoitetaan opiskelijan oppimisprosessin aikana saavuttamaa osaamista. Oppimistulokset määritellään tietoina, taitoina ja pätevyyksinä.

Suomessa oppimistulokset on määritelty tutkinnon perusteissa. Tunnustamispäätökset tehdään suhteessa tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin ja osaamisen arviointiin (arviointin kohteet ja kriteerit). Tutkinnon perusteissa oppimistulokset on kuvattu ammattitaitovaatimuksina ja niiden arviointikriteereinä. Kuviossa 2 esitetty malli selkeyttää tutkinnon perusteiden oppimistulosten kuvauksia tiedot, taidot ja pätevyys -periaatteella:

- Tiedot ovat työn perustana olevassa tiedon hallinnassa.
- Taidot kuvataan työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallinnassa.
- Pätevyys kuvataan työprosessin hallinnassa.
- Elinikäisen oppimisen avaintaidot ovat taitoa ja pätevyyttä, joten näiden huomioiminen liikkuvuuden oppimistuloksissa on myös tärkeää.

Nykyisistä tutkinnon perusteista löytyvät jo ECVET-kuvauksen mukaiset tiedot, taidot ja pätevyys.

Kuvio 2. Oppimistulosten vertailu tiedot, taidot ja pätevyys -periaatteella tutkinnon perusteisiin

ECVET-pisteet (~ ECVET points)

ECVET-pisteillä tarkoitetaan tutkintoon kuuluvien oppimistulosten numeerisesti esitettyä kokonaispainoarvoa ja tutkinnon osien suhteellista painoarvoa tutkinnosta.

ECVET-suosituksen mukaan tutkinnon osien suhteellinen painoarvo tutkinnosta tulee määrittää seuraavin kriteerein tai niiden yhdistelmin:

1. tutkinnon osan oppimistulosten suhteellinen merkittävyys työmarkkinoille osallistumisen, toiselle tutkintotasolle etenemisen tai sosiaalisen integraation kannalta
2. tutkinnon osaan sisältyvien oppimistulosten vaikeusaste, laajuus ja kattavuus
3. opiskelijalta edellytettävä työpanos tutkinnon osan suorittamiseksi vaadittavien tietojen, taitojen ja pätevyysien saavuttamiseksi.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen mitoitusperusteena otetaan käyttöön ECVET-suositukseen perustuvat osaamispisteet (ks. 5.2), jotka korvaavat nykyisin käytetyt opintoviikot 1.8.2015 alkaen (HE 12/2014).

ECVET perustuu

- oppimistuloksiin/osaamiseen
- tutkintoihin ja tutkinnon osiin
- opintosuoritteisiin
- keskinäiseen luottamukseen
- organisaatioiden väliseen kumppanuuteen
- dokumentointiin
- osaamispisteisiin.

2.3 ECVET-toimijat Suomessa

Euroopan eri jäsenmaissa ECVET-toimijoiden kirjo voi olla hyvinkin laaja; toimijoina ja yhteistyökumppaneina voivat olla esimerkiksi eri sektoriministeriöt, kauppakamarit, alue- ja työhallinnot tai ammatillinen oppilaitos. Komission suosituksessa ECVET-toimijoista käytetään nimitystä toimivaltainen organisaatio. Toimivaltaisella organisaatiolla tarkoitetaan organisaatiota, joka on vastuussa tutkintojen suunnittelusta ja myöntämisestä tai tutkinnon osien tunnustamisesta tai muista ECVETiin liittyvistä toimista. Näitä ovat tutkintojen ja tutkintojen osien laajuuden määrittäminen osaamispisteinä sekä oppimistulosten arviointi, tunnistaminen ja tunnustaminen järjestelmään osallistuvien maiden sääntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

Suomessa keskeiset toimivaltaiset organisaatiot ja toimijat ovat opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus, koulutuksen ja tutkinnon järjestäjät, ammattiosaamisen näyttöjen toimielin, tutkintotoimikunnat, työelämän edustajat ja opettajat. Taulukkoon 1 on koottu keskeiset toimijat ja heidän tehtävänsä ECVETin käyttöönnotossa.

Taulukko 1. ECVET-toimijat ja tehtävät

Toimija	Tutkinto- asetus	Tutkinnon perusteet	Osaamis- pisteiden määrittäminen	Osaamisen arviointi	Osaamisen tunnista- minen	Osaamisen tunnusta- minen	Tutkinto- todistuksen myöntäminen
Opetus- ja kulttuuri- ministeriö	X		X (tutkinnoille)				
Opetushallitus		X	X (tutkinnon osille)				
Koulutuksen järjes- täjä (ammatillinen peruskoulutus)			X (tutkinnon osan osille)	X	X	X	X
Ammattiosaai- misen näyttöjen toimielin				X (suunni- telman hyväksyntä ja valvonta)			
Näyttötutkinnon järjestäjä			X (tutkinnon osan osille)		X		
Tutkintotoimi- kunnat						X	X
Työelämä				X			
Opettaja				X	X	X	

2.3.1 Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus

Opetus- ja kulttuuriministeriö yhdessä Opetushallituksen kanssa vastaavat opintosuoritusten siirtojärjestelmän toimeenpanosta. Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee tarvittavat päätökset ECVETin käyttöön otosta sekä tarvittavat säädösmuutokset. Opetus- ja kulttuuriministeriö on nimennyt Opetushallituksen kansalliseksi ECVET-koordinaatiopisteeksi. Opetushallituksen tehtävänä on tehdä tutkinnon ja valmentavan koulutuksen perusteisiin sekä määräyksiin ja suosituksiin (tutkintotodistuksiin, todistusmalleihin ja kansainväliseen käyttöön tarkoitettuihin liitteisiin) muutokset, jotka mahdollistavat ECVETin käyttöön oton ammatillisissa tutkinnoissa ja koulutuksessa viimeistään vuoteen 2015 mennessä.

Opetushallituksen tehtävänä on tiedottaa opintosuoritusten siirtojärjestelmästä sekä varmistaa, että toimijoilla on valmiudet ottaa järjestelmä käyttöön. Opetushallituksen edustajat yhdessä ammatillisen koulutuksen järjestäjien edustajan kanssa osallistuvat eurooppalaiseen ECVET-verkostoon sekä -käyttäjien ryhmään. Lisäksi Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävänä on seurata käyttöönottoa ja prosessin etenemistä.

2.3.2 Koulutuksen järjestäjät ECVET-toimijoina

Koulutuksen järjestäjä on toimivaltainen viranomainen, jonka tehtävä ECVETin käyttöönotossa on huolehtia yhteistyösopimuksista ja oppimissopimuksista, osaamisen tunnistamisesta ja tunnustamisesta, osaamisen arvioinnista ja liikkuvuuden aikana arvioidun osaamisen kirjaamisesta opintosuoritukseen ja tutkintotodistukseen. Kun osaamista on hankittu ja arvioitu toisessa järjestelmässä, on keskeistä, että tiedetään hankitun osaamisen sisältö, jotta pystytään vertaamaan sitä suhteessa ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin. Koulutuksen järjestäjillä Suomessa on hyvät lähtökohdat ECVETin käyttöönottoon ja täytäntöönpanoon. Tutkinnon perusteet ovat työelämälähtöisiä, ja oppimistulosten kuvaukset ovat valmiina tutkinnon osittain.

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on tiedottaa opiskelijoita ECVETin mahdollisuuksista liikkuvuudessa ja elinikäisen oppimisen tavoitteiden edistämisessä niin kotimaassa kuin kansainvälisesti.

Ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma tulee tarkistaa ECVETiä koskevan liikkuvuuden ja kansainvälistymisen periaatteiden osalta. Tarkistustyössä huomioidaan erityisesti seuraavat asiat:

- Koulutuksen järjestäjä on asettanut ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaavan toimielimen. Toimielimen tehtäviin kuuluvat myös ammattiosaamisen näyttöjen valvominen, arvioijista päättäminen ja arvioinnin oikaisu-
pyyntöjen käsitteleminen. Koulutuksen järjestäjän tulee käsitellä ECVET-periaatteet toimielimen kanssa ja sopia yhteisistä toimintatavoista säädösten mukaisten tehtävien osalta.
- Opettaja vastaa opiskelijan henkilökohtaisen opiskelu- ja näyttösuunnitelman suunnittelusta ja toteuttamisesta yhdessä opiskelijan kanssa. Liikkuvuusjaksot ovat osa suunnitelmaa. Osaamisen tai oppimistulosten suunnittelu ja opiskelijan tai tutkinnon suorittajan oppimissopimusten tekeminen ovat opettajan tehtäviä. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen vaiheet suunnitellaan osaksi koulutuksen järjestäjän toimintaa, ja vastaanottaessaan opiskelijoita opettajan tulee arvioida opiskelijan osaaminen.

Koulutuksen järjestäjien on tärkeää arvioida oman organisaationsa tilanne ja sen perusteella määritellä muutostarpeet sekä linjata ja johtaa muutosprosessia kokonaisvaltaisesti. Koulutuksen järjestäjän on tarpeen sekä strategisella että operatiivisella tasolla suunnitella ”askelmerkit” muutoksen toteuttamiseen, ellei osaamisperusteisuus ole jo toteutunut. Tukea muutosprosessiin löytyy Opetushallituksen koostamasta oppaasta ”Osaamisperusteisuus todeksi – askelmerkkejä koulutuksen järjestäjälle” (oppaat ja käsikirjat 2015:9).

Ammatillisessa peruskoulutuksessa ammattiosaamisen näytöt on suunniteltava, toteutettava ja arvioitava oppilaitosten sekä työpaikkojen yhteistyönä perustutkintojen perusteissa määrättyjen ammattitaidon osoittamistapojen pohjalta. Ammattiosaamisen näytössä arvioidaan kattavasti ammattitaitovaatimuksissa määritelty osaaminen. ECVET kytkeytyy ammattiosaamisen näyttöjen toimitelimen työhön muun muassa tunnustettaessa EuroSkills- ja WorldSkills-kilpailuissa hankittua osaamista.

Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelua ja toteuttamista varten koulutuksen järjestäjän tulee asettaa toimitelin tai useampia toimitelimiä, joihin kuuluu koulutuksen järjestäjä, opettajat ja opiskelijoita sekä asianomaisen alan tai asianomaisten alojen työ- ja elinkeinoelämää edustavia jäseniä. Toimitelin voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen.

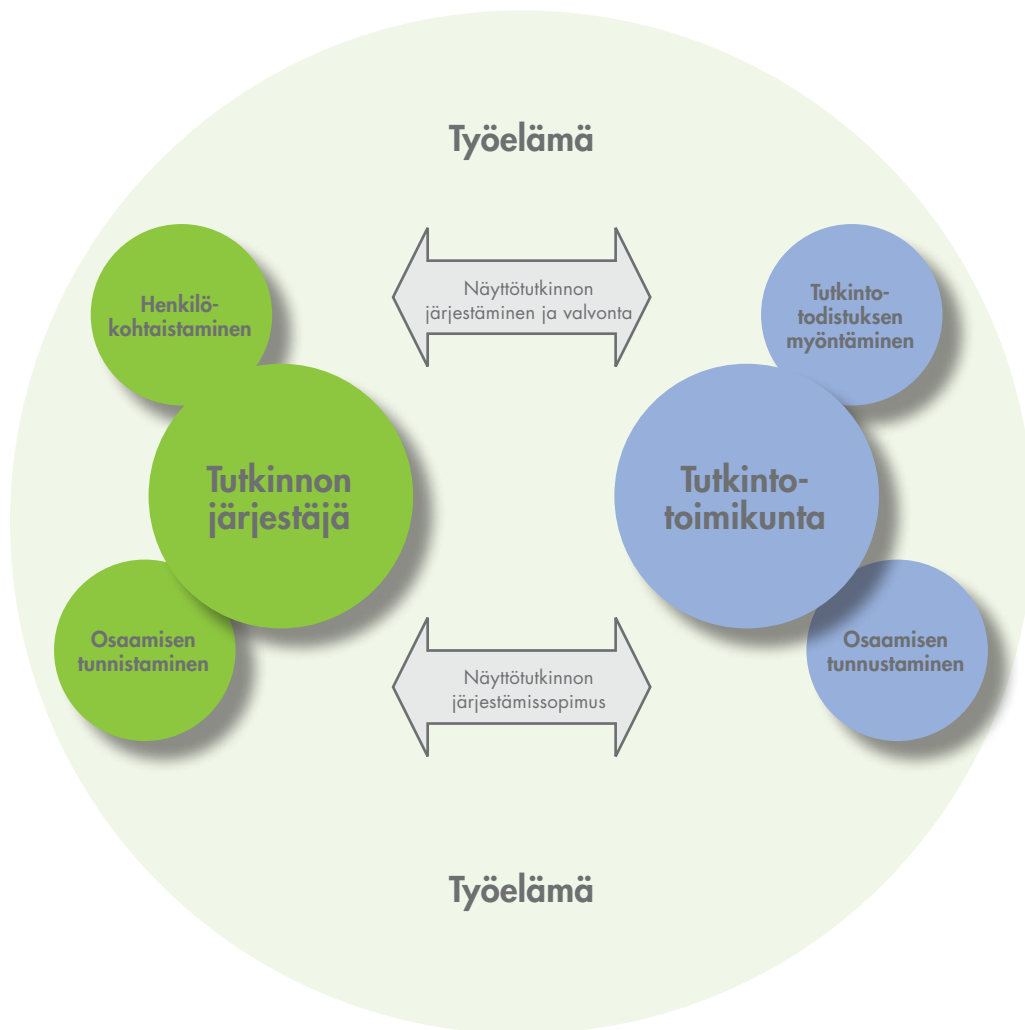
Toimitelin hyväksyy koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista, valvoo näyttötoimintaa sekä päättää ammattiosaamisen näyttöjen arvioijista. Lisäksi toimitelin käsittelee opiskelijan arviointia koskevat oikaisuvaatimukset.

2.3.3 Tutkintotoimitikunnat

Näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta vastaavien tutkintotoimitikuntien tehtävä ECVETin käyttöön otossa liittyy osaamisen tunnustamiseen ja tutkintotodistuksen myöntämiseen. ECVETin käyttöönotto ei tuo mukanaan lisätyötä tutkintotoimitikunnille, mutta edellyttää niiltä uudenlaista ajattelu- ja toimintatapaa. Kansainvälinen yhteistyö ammatillisessa aikuiskoulutuksessa edellyttää kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden keskinäistä luottamusta erityisesti osaamisen arvioinnin, tunnistamisen ja tunnustamisen osalta. Tällä hetkellä tutkintotoimitikunnilla on erilaisia toimintatapoja ulkomailla arvioidun osaamisen tunnustamisessa. ECVET tarjoaa mahdollisuuden yhtenäistää tunnustamiskäytänteitä.

Näyttötutkintona suoritettavassa tutkinnossa ja tutkintoon valmistavassa koulutuksessa tutkinnon suorittaja voi hankkia osaamista myös ulkomailla ECVET-periaatteiden mukaisesti. Ammattitaidon voi osoittaa kohdemaassa järjestettävässä tutkintotilaisuudessa. Suomalaista tutkintotilaisuutta ei viedä kohdemaahan, vaan tutkinnon suorittajan oppimistulosten tai osaamisen arviointi sovitaan lähettävän ja vastaanottavan organisaation välisessä yhteistyösopimuksessa ja arviointi toteutetaan sen mukaisesti.

Tutkintotoimitikunnan tehtävä on päättää tutkinnon suorittajan osaamisen ja saavutettujen oppimistulosten tunnustamisesta. Tunnustamispäätös tehdään arviointiin liittyvien dokumenttien perusteella. Keskinäinen toimintatapa sovitaan tutkinnon järjestäjän ja tutkintotoimitikunnan kanssa ennen tutkinnon suorittajan liikkuvuutta ja ulkomailla toteutuvaa tutkintotilaisuutta.

Kuvio 3. Tutkinnon järjestäjän ja tutkintotoimikunnan roolit ja tehtävät ECVETin käyttöönotossa

2.3.4 Työelämä

ECVETin myötä yritysten ja työnantajien osallistuminen ja merkitys koulutusprosessissa kasvaa. Yrityksillä on mahdollisuus kehittää liiketoimintaa lähettämällä ja vastaanottamalla työntekijöitä liikkuvuusjaksoille. ECVETin käyttöönotto vahvistaa ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksia vastata entistä paremmin yritysten osaamis- ja koulutustarpeisiin.

Työelämän keskeinen tehtävä on opiskelijan tai tutkinnon suorittajan osaamisen ja saavutettujen oppimistulosten arviointi. Koulutuksen järjestäjän tulee ohjata ja opastaa työelämän edustajia seuraavissa asioissa:

- ECVET-järjestelmän tarkoitus ja tavoitteet
- osaamisen ja oppimistulosten arviointi opiskelijan tai tutkinnon suorittajan opiskelusopimuksen sekä liikkuvuuksissa lähettävän ja vastaanottavan organisaation yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Työelämän edustajat toimivat koulutuksen järjestäjän asettamissa toimielimissä, jotka vastaavat ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta. Toimielimen työelämän edustajat perehdytetään ECVET-järjestelmän mukaiseen opintosuoritusten siirtojärjestelmään. Toimintatavoista sovitaan seuraavien asioiden osalta:

- opiskelijan opiskelu- ja näyttösuunnitelma
- osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- osaamisen ja oppimistulosten arviointi, ammattiosaamisen näyttö ja sen arvioitsijat liikkuvuuden aikana
- osaamisen ja oppimistulosten arvioinnin ja näyttöjen valvominen
- liikkuvuusjakson aikaisen osaamisen arviointia koskevan oikaisupyynnön käsittely.

Kilpailijat
ottivat mittaa toisistaan
Taitajat 2014 -kilpailussa
Lahdessa

3 ECVET vahvistamassa osaamisperusteisuutta

Suomalaisessa ammatillisessa koulutuksessa työelämälähtöisyys ja osaamisperusteisuus ovat olleet lähtökohtana jo varsin kauan, käytännössä jo parin kymmenen vuoden ajan. Ammatillisten tutkintojen valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita vuosina 1993–1994 uudistettaessa oppimäärien, opintojaksojen ja oppiaineiden tilalle tulivat työelämän toimintakokonaisuuksiin perustuvat ammatilliset opintokokonaisuudet ja osaamisena määritellyt tavoitteet ja arviointikriteerit. Samaan aikaan aikuiskoulutukseen tuli näyttö-tutkintojärjestelmä.

Kaikissa tämän jälkeen annettujen opetussuunnitelmien ja näyttötutkinnon perusteiden uudistamisen yhteydessä on asiaa pyritty viemään pidemmälle. Muutokset ovat sekä kansallisella tasolla että koulutuksen järjestäjien, oppilaitosten ja opettajien toiminnassa vienneet varsin kauan, koska on pitänyt muuttaa ajattelua tiede- ja oppiainekeskeisestä työelämän toiminnan pohjalta tapahtuvaan ammatillisen opiskelun jäsentämiseen. TUTKE 2 -säädosmuutosten ja uusien tutkinnon perusteiden toimeenpanossa keskeistä on se, että ammattitaitovaatimukset eli työelämässä vaadittava osaaminen tulee saada opetuksen ja ohjauksen sekä arvioinnin ja osaamisen tunnustamisen lähtökohdaksi kaikkien koulutuksen järjestäjien toiminnassa.²

Tämän luvun tavoitteena on kuvata osaamisperusteisen ajattelun ja TUTKE 2 -säädosmuutosten yhteyttä ECVETiin. ECVETin käyttöönotto tukee ja vahvistaa entisestään osaamisperusteisuutta, joka on myös lähtökohtana TUTKE 2 -säädosmuutoksessa. ECVETin ja TUTKE 2 säädosmuutoksen yhteisinä tavoitteina onkin taata opiskelijalle ja tutkinnon suorittajalle mahdollisuus rakentaa joutavuuteen ja valinnaisuuteen perustuvat yksilölliset opinto- ja tutkintopolut sekä varmistaa, että yksilöllinen osaaminen tulee tunnistetuksi ja tunnustetuksi.

3.1 Osaamisperusteisuus ja yksilölliset opintopolut

Osaamisperusteisuus kuvaa opiskelijan tai tutkinnon suorittajan osaamista riippumatta koulutuksen järjestämisestä ja edistää osaltaan myös oppilaitosmuotoisen ja oppisopimuskoulutuksen joustavaa yhdistämistä. Osaamisperusteinen kuvaustapa edistää aikaisemmin hankitun osaamisen, etenkin epävirallisen ja arkioppimisen, tunnistamista ja tunnustamista osaksi tutkintoa. Osaamisperusteinen kuvaustapa edistää myös huomion kiinnittämistä koulutuksen tuloksiin, mikä tukee koulutuksen laadun parantamista.

Osaamisperusteisuuden keskeisenä tavoitteena on

- siirtyä kaikessa tutkintoon johtavassa ammatillisessa koulutuksessa aiempaa vahvempaan osaamisperusteisuuteen ja tutkinnon osiin perustuvaan rakenteeseen
- vahvistaa ammatillisten tutkintojen osaamisperusteista määrittelyä ja tutkinnon osiin perustuvaa rakennetta, mikä tukee joustavien ja yksilöllisten opintopolkujen rakentamista ja edistää aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistamista ja tunnustamista osaksi tutkintoa.

² Lisää osaamisperusteisuudesta ja koulutuksen järjestäjille suunnatuista askelmerkeistä löytyy TUTKE 2:n toimeenpanon tukimateriaalista. *Osaamisperusteisuus todeksi – askelmerkkejä koulutuksen järjestäjälle*, Oppaat ja käsikirjat 2015:9.

Lisäksi tavoitteena on edistää tutkintorakenteen ja sitä koskevan päätöksenteon nopeutta ja joustavuutta reagoida työelämässä ja yhteiskunnassa tapahtuviin muutoksiin. ECVET toimii linkkinä, jonka avulla osaamisperusteinen ja elinikäinen oppiminen sekä kansainvälinen liikkuvuus voidaan tuoda entistä selkeämmin osaksi yksilöllisiä opintopolkuja ja työelämää.

ECVET ja yksilölliset opintopolut

Työelämän muutoksen rinnalla vähintään yhtä suuri muutos on tapahtumassa yleisemmin yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Tämän kehityksen myötä yhdenmukaisten koulutuspolkujen osuus vähenee, vaikka edelleen suurin osa nuorista etenee koulutusjärjestelmässä perinteisten vaiheiden mukaisesti.

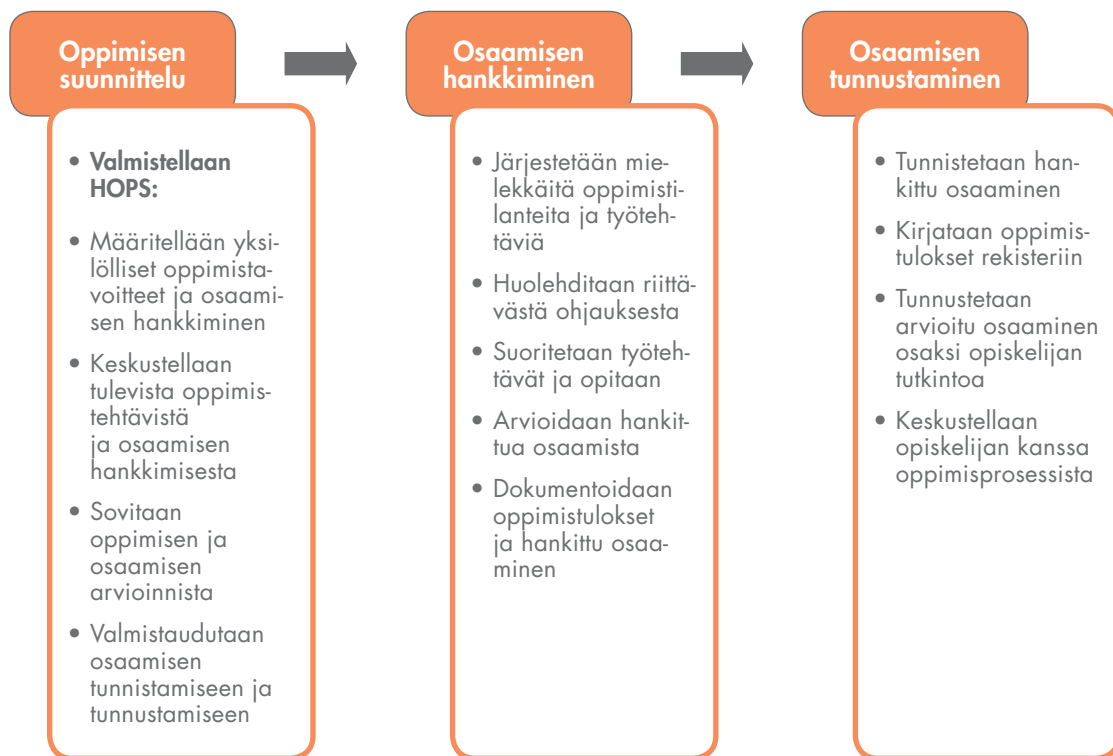
ECVET tarjoaa välineet osaamisen rikastuttamiseen

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän tulee työelämän tarpeiden lisäksi palvella myös yksilöitä ja mahdollistaa yksilöllisiä tarpeita vastaavien valintojen tekeminen ja joustavat opintopolut. ECVETin käyttöönotto vahvistaa tutkintoihin sisältyvää valinnaisuutta ja tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia suorittaa tutkinnon eri osia. Yhteisten tutkinnon osien uudistettu rakenne tukee tutkintoihin sisältyvää joustavuutta ja yksilön osaamisen kehittymistä hänen omien tarpeidensa mukaisesti. Joustavat opintopolut ja tutkintoihin sisältyvä valinnaisuus edistävät myös koulutuksellista tasa-arvoa, vähentävät tarpeetonta moninkertaista koulutusta ja takaavat laadukkaat oppimisympäristöt ja -tulokset.

Lisäksi ECVETin tarkoituksena on, että opiskelijat ja tutkinnon suorittajat voivat hyödyntää oppimispoluillaan jo suorittamiaan opintoja ja saavuttamaansa osaamista siirtyessään toisesta ammatillisesta koulutusjärjestelmästä toiseen joko maiden välillä tai sisällä. Opiskelijalla on mahdollisuus rakentaa tutkinto, joka koostuu eri tavoilla hankitusta osaamisesta (virallinen, ei-virallinen ja arkioppiminen). Osaamisen hankkiminen eri järjestelmistä rikastuttaa oppimista.

Henkilökohtaisten ja joustavien opintopolkujen suunnittelun eri vaiheet on esitetty kuviossa 4. Henkilökohtaisten opintopolkujen prosessi on yhteneväinen ECVET-liikkuvuusprosessin kanssa (ks. luku 4.2). Tutustu myös Petran kansainvälisyyden polkuun. Tarina löytyy oppaan liitteistä.

Kuvio 4. Osaamisen hankkimisen prosessi

Non-formaalin osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen edistäminen

Opiskelijoilla ja tutkinnon suorittajilla voi olla sellaisia valmiuksia ja esimerkiksi harrastustoiminnan kautta saavutettua osaamista, joka vastaa ammatillisen perustutkinnon ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita. Ammatillisessa peruskoulutuksessa on jo nykyisin mahdollista tunnistaa ja tunnustaa aikaisemmin hankittua osaamista, mutta tutkintojen muodostuminen työelämän työ- ja toimintakokonaisuuksia vastaavista tutkinnon osista ja tutkintojen osaamisperusteinen määrittely edistäisivät periaatteen toteutumista entisestään.

Opiskelijalla on oikeus saada tutkinnon tai opetussuunnitelman perusteiden ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita vastaava aikaisemmin hankittu osaaminen tunnustetuksi ja tunnustetuksi. ECVETin käyttöönotto tukee tämän oikeuden toteutumista. Osaamisen tunnustamisella voidaan saada suoritetuksi tutkinnon osia.

3.2 Osaamispisteet tutkintojen ja tutkinnon osien mitoitusperusteeksi

ECVETin toimeenpano tehdään osana tutkintojen ja perusteiden uudistamista. Tähän kuuluvat osaamisperusteisuuden vahvistaminen ja osaamispisteet tutkintojen ja tutkinnon osien mitoituksen perustana. Osaamispisteiden määrittelyssä lähtökohtana ovat ECVET-suosituksen mukaiset kriteerit, ja ne korostavat tutkinnon osien pisteiden määrittelyssä osaamisen laajuutta aikaperusteisuuden sijaan. Näin osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen vahvistuvat. Osana toimeenpanoa otetaan käyttöön myös ECVET-välineet, kuten yhteistyösopimus (Memorandum of Understanding), oppimissopimus (Learning Agreement), toimintamallit ja oppaat.

ECVETissä keskiössä ovat yksilölliset opintopolut ja niiden kautta saavutetut laadukkaat oppimistulokset ja osaaminen

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon ja tutkinnon osien mitoitusperusteena otetaan käyttöön ECVET-järjestelmään perustuva mitoitus, jossa ECVET-pisteiden nimityksenä on osaamispiste. Osaamispisteet korvaavat nykyisin käytössä olevat opintoviikot. Opintoviikkoja ei ole muutettu osaamispisteiksi suoraan jollakin valitulla kertoimella, vaan tutkinnon ja tutkinnon osien osaamispisteet on määritelty ECVET-suosituksen periaatteiden mukaisesti.

ECVET-suosituksen mukaan virallisessa täysipäiväisessä ammatillisessa koulutuksessa vuoden aikana suoritettavat oppimistulokset vastaavat 60:tä pistettä. ECVETjärjestelmän periaatteiden mukaan pisteet määritellään ensin koko tutkinnolle. Sen jälkeen tutkinnon pisteiden kokonaismäärästä määritetään pisteitä kullekin tutkinnon osalle sen mukaan, mikä on niiden suhteellinen painoarvo koko tutkinnosta. Tutkinnon kokonaispistemäärän määrittelyn lähtökohtana suositellaan käytettäväksi tutkinnon virallista oppimispolkua.

Tutkintoa koskien

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavien ammatillisten perustutkintojen ja niiden osien mitoituksen peruste on osaamispiste. Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella voidaan säätää tutkinnon laajuudeksi yli 180 osaamispistettä, jos ammattialaa koskeva sääntely sitä edellyttää. Ammatillisessa peruskoulutuksessa vuoden aikana keskimäärin saavutettu osaaminen vastaa 60:tä osaamispistettä. Ammatillinen peruskoulutus on järjestettävä siten, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon sen laajuutta vastaavassa ajassa.

Tutkinnon osaa koskien

Tutkinnon ja valmentavan koulutuksen osien osaamispisteet määräytyvät sen mukaan, mikä on niihin sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon tai valmentavan koulutuksen ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin. Ammatillisessa peruskoulutuksessa tutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista (135 osaamispistettä), yhteisistä tutkinnon osista (35 osaamispistettä) ja vapaasti valittavista tutkinnon osista (10 osaamispistettä). Tutkinnon yksilöllinen laajentaminen on mahdollista, jos se on tarpeellista työelämän alakohtaisten tai paikallisten ammattitaitovaatimusten tai opiskelijan ammattitaidon syventämisen kannalta.

Näyttötutkinnot muodostuvat ammatillisista tutkinnon osista. Näyttötutkinnolla tai tutkinnon osilla näyttötutkinnossa ei ole laajuutta.

4 ECVET-liikkuvuus

Mitä ECVET-liikkuvuus tarkoittaa?

ECVETin käyttö kansainvälisessä liikkuvuudessa tarkoittaa pähkinänkuoressa seuraavaa:

- Yhdessä maassa vastaanottava organisaatio arvioi opiskelijan oppimistulokset ja antaa arvioinnin tulokset kirjallisesti.
- Toisessa maassa lähettävä organisaatio tunnistaa ja tunnustaa opintosuorituksen sekä kohdistaa ECVET-pisteet (osaamispisteet) kyseisille oppimistuloksille ja edelleen opiskelijan opintosuoritusotteeseen osaksi hänen tutkintoaan.

Järjestetyssä liikkuvuudessa lähettävä ja vastaanottava organisaatio ovat sopineet yhteisistä toimintaperiaatteista ns. yhteistyösopimuksessa (Memorandum of Understanding), ja kullekin opiskelijalle tai tutkinnon suorittajalle on ennen liikkuvuusjaksoa laadittu oppimissopimus (Learning Agreement). Oppimissopimuksessa sovitaan liikkuvuusjaksolle asetetuista oppimistuloksista sekä niiden arvioinnista, tunnistamisesta ja tunnustamisesta.

Eri maiden koulutuksen järjestäjät ovat sopineet opintosuoritusten siirrosta keskenään esimerkiksi opiskelijavaihdossa. ECVETin käyttöönoton jälkeenkin opintosuoritusten siirto vaatii kahdenkeskistä sopimusta, tietoa toisen maan koulutuksesta ja keskinäistä luottamusta. Yhteisesti hyväksytyt menettelyt ja välineet helpottavat yhteistyötä, säästävät aikaa ja työtä ja edistävät näin liikkuvuutta. ECVETin avulla on mahdollisuus paitsi lisätä liikkuvuutta opintojen aikana, myös edistää liikkuvuutta laajemminkin esimerkiksi silloin, kun haetaan töitä ulkomailta.

ECVETin ansiosta kansainvälinen ja kansallinen liikkuvuus voidaan entistä paremmin sisällyttää yksilöllisiin opintopolkuihin. Tämän lisäksi ulkomailla tai muualla kuin oman koulutuksen tai tutkinnon järjestäjän arvioima osaaminen voidaan tehdä entistä näkyvämmäksi ja helpommaksi tunnustaa. Niinpä kansainväliseen opiskelijavaihtoon on helpompi lähteä, kun opiskelija ja koulutuksen järjestäjä tietävät, mitä vaihdossa

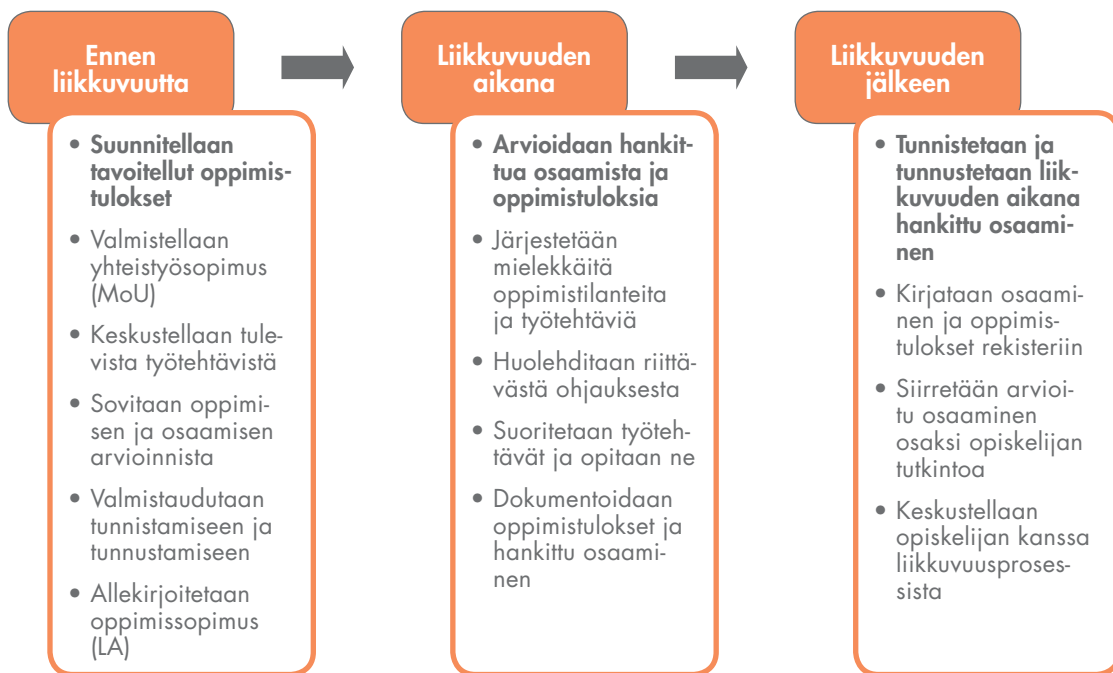
Tutustu Petran kansainvälisyyden polkuun. Tarina löytyy oppaan liitteistä.

suoritetuista opintoja voi hyödyntää osana tutkintoa. Opiskelijoilla ja tutkinnon suorittajilla on entistä parempi mahdollisuus hankkia toisesta järjestelmästä tai ulkomailta sellaista osaamista, jonka saavuttaminen ei ehkä ole mahdollista omassa oppilaitoksessa tai kotimaassa. Tämän lisäksi ECVET tarjoaa työkaluja ja yhteisen viitekehyksen liikkuvuuden aikana tapahtuvan arkioppimisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen.

Myös työnantajan on helpompi ymmärtää eri Euroopan maissa suoritettujen tutkintojen tai tutkinnon osan tuottamaa osaamista ECVETin myötä. Kansainvälisesti kerrytetyn osaamisen hahmottaminen helpottuu, kun eri järjestelmissä hankitun osaamisen kuvaamiseen käytetään eurooppalaisen tutkintojen viitekehyksen kuvaustapaa (tiedot, taidot ja pätevyys). Tällä tavoin eri maiden edustajille syntyy yhteinen ymmärrys toisessa maassa hankitusta osaamisesta ja saavutetuista oppimistuloksista.

Tässä luvussa käydään läpi järjestetyn liikkuvuuden prosessia. Järjestetyllä liikkuvuudella tarkoitetaan opiskelijan/tutkinnon suorittajan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan suunniteltua ja toteutettavaa liikkuvuusjaksoa.

4.1 ECVET-liikkuvuuden prosessi

Kuvio 5. ECVET ja liikkuvuuden eri vaiheet

Kuviossa on esitetty kansainvälisen liikkuvuuden prosessi yksilön näkökulmasta. Liikkuvuusjaksolle määritellään etukäteen oppimistavoitteet ja arvioidaan saavutetut oppimistulokset liikkuvuuden aikana. Liikkuvuuden jälkeen arvioitu osaaminen tunnustetaan osaksi opiskelijan tai tutkinnon suorittajan tutkintoa. Oppimistulokset ja osaaminen ovat keskeisiä prosessin joka vaiheessa. ECVET-prosessi jaetaan kolmeen vaiheeseen:

1. ECVET ennen liikkuvuutta – oppimistulosten suunnittelu
2. ECVET liikkuvuuden aikana – oppimistulosten arviointi
3. ECVET liikkuvuuden jälkeen – oppimistulosten tunnistaminen ja tunnustaminen.

Luku etenee prosessin vaiheittain (ennen, aikana ja jälkeen) kysymysten avulla selvittäen, mikä tekee tavallisesta liikkuvuudesta ECVET-liikkuvuutta. Prosessi kuvataan lähettävän organisaation näkökulmasta. Vastaanottavan organisaation tehtävät liikkuvuuden eri vaiheissa nostetaan esille kunkin luvun loppuun sijoitetussa laatikossa. **Oranssilla ovat ne kohdat, jotka koskevat vain näyttötutkintoja.**

ECVET ennen liikkuvuutta

Tämä osio painottaa ennen liikkuvuusjaksoa tehtävää valmistelutyötä. Tässä vaiheessa sekä lähettävä että vastaanottava organisaatio ovat keskeisessä roolissa rakentamassa ja vahvistamassa keskinäistä luottamusta ja sopimassa yhteistyöstä ja yksittäisistä liikkuvuusjaksoista. ECVET ennen liikkuvuutta jaetaan kahteen vaiheeseen:

1. Yhteistyön rakentaminen
2. Liikkuvuuteen valmistautuminen

MITÄ?

1. Yhteistyön rakentaminen

- Liikkuvuus suunnitellaan yhdessä olemassa olevan ulkomaalaisen kumppanin kanssa tai luodaan uusi kumppanuus liikkuvuuksien toteuttamiseksi.
- Lähettävän ja vastaanottavan organisaation kesken tehdään yhteistyösopimus (Memorandum of Understanding, ks. luku 2.2)

2. Liikkuvuuteen valmistautuminen

- Liikkuvuusjakson oppimistulokset perustuvat tutkinnon perusteiden antamiin mahdollisuuksiin ja tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin.
- Oppimistavoitteet ja saavutettavat oppimistulokset määritellään liikkuvuusjaksolle opintojen henkilökohtaistamisen mukaisesti. Kansainvälisessä liikkuvuudessa on sovittu, että oppimistulokset kuvataan tietoina, taitoina ja pätevyysinä.
- Opiskelijan tai tutkinnon suorittajan kanssa tehdään oppimissopimus (Learning Agreement).
- Liikkuvuusjakson oppimistulosten arviointi ja tunnustaminen suunnitelmaan. Oppimistulosten ja osaamisen arvioinnin, ammattiosaamisen näytön toteuttamisen ja arvioijien osalta toimintatavat ja päätökset tehdään koulutuksen järjestäjän nimeämässä toimielimessä.
- Näyttötutkinnoissa tutkinnon järjestäjän ja tutkintotoimikunnan kesken sovitaan toimintatapa henkilökohtaisen näyttösuunnitelman menettelystä ja osaamisen tunnustamisen dokumenteista.

”Tutkinnon järjestäjän edustaja ja tutkinnon tai sen osan suorittaja tekevät yhdessä tutkinnon suorittajalle kirjallisen suunnitelman, jossa kuvataan, miten, missä ja milloin tutkinnon suorittaja osoittaa tutkinnon perusteissa edellytetyn osaamisen” (Näyttötutkinto-opas 2012, Opetushallitus). ”Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti.” (Näyttötutkinto-opas 2012, Opetushallitus.)

MITEN?

1. Yhteistyön rakentaminen

- Yhteistyösopimus neuvotellaan lähettävän ja vastaanottavan organisaation kesken.
- Tutkintojen vertailua voidaan tehdä esimerkiksi tutkintotodistusten liitteiden avulla.

2. Liikkuvuuteen valmistautuminen

- Opiskelijan oppimissopimusta tehtäessä selvitetään, mitä oppimistuloksia opiskelijalla on liikkuvuuden aikana mahdollisuus saavuttaa.
- Tavoiteltavat oppimistulokset suunnitellaan suhteessa tutkinnon perusteissa oleviin tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin.
- Opiskelijan tai tutkinnon suorittajan liikkuvuusjakson oppimistulokset tarkastellaan yhdessä vastaanottavan organisaation kanssa.
- Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaava toimielin käsittelee ja linjaa toimintatavan arvioinnin suunnitelmassa
- Näyttötutkinnoissa tehdään henkilökohtainen näyttösuunnitelma ja toimitetaan se tutkintotoimikunnalle siten kuin tutkinnon järjestäjä ja tutkintotoimikunta ovat asiasta sopineet.

"Näyttötutkinnon järjestäjän on tehtävä esitys tutkintotoimikunnalle aiemmin osoitetun osaamisen tunnustamisesta heti hakeutumisvaiheen jälkeen ennen tutkintotilaisuuksien aloittamista."

"Koulutuksen järjestäjä päättää näyttötutkintoon valmistavan koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä tutkinnon perusteiden mukaisesti." (Näyttötutkinto-opas 2012, Opetushallitus.)

KUKA?

1. Yhteistyön rakentaminen

- Toimijoina ovat lähettävän ja vastaanottavan organisaation edustajat.

2. Liikkuvuuteen valmistautuminen

- Opiskelija tai tutkinnon suorittaja ja opettaja tai muu koulutuksen järjestäjän sopima henkilö suunnittelee liikkuvuuden aikaisen oppimistulosten henkilökohtaistamisen.
- Opettaja tai ryhmänohjaaja valmistelee yhdessä opiskelijan tai tutkinnon suorittajan kanssa liikkuvuusjakson osaamistavoitteet.
- Koulutuksen järjestäjän nimeämä ammattiosaamisen näyttöjen toimielin hyväksyy osaamisen arvioinnin suunnitelman ja arvioijat.
- Näyttötutkinnon järjestäjät suunnittelevat ja järjestävät tutkintotilaisuuksia ja arvioivat tutkintosuoritukset yhteistyössä työelämän edustajien kanssa. Tutkintotoimikunnat vastaavat ja sopivat näyttötutkintojen järjestämisestä.

Henkilökohtaistamisen dokumentointi

"Tutkinnon suorittaja sekä koulutuksen järjestäjä ja tarvittaessa tutkinnon hankkija allekirjoittavat päiväyksineen tämän asiakirjan ja siihen mahdollisesti tehtävät muutokset" (Näyttötutkinto-opas 2012, Opetushallitus).

DOKUMENTOINTI

1. Yhteistyön rakentaminen

- Yhteistyösopimus (Memorandum of Understanding)

2. Liikkuvuuteen valmistautuminen

- Opiskelijan tai tutkinnon suorittajan oppimissopimus (Learning Agreement)
- Tutkinnon järjestäjän ja tutkintotoimikunnan yhdessä sopimat dokumentit
- Europassi³

Ennen ECVET-liikkuvuutta vastaanottava organisaatio

- osallistuu kumppanuuden rakentamiseen ja yhteistyösopimuksen tekemiseen toimien vuorovaikutuksessa lähettävän organisaation ja tarvittaessa vastaanottavan työpaikan kanssa
- etsii saapuvalle opiskelijalle tarvittaessa sopivan työpaikan, jossa suunnitellut oppimistulokset voidaan saavuttaa
- varmistaa liikkuvuuden aikana, että opiskelijalla on mahdollisuus saavuttaa sovitut oppimistulokset
- osallistuu opiskelijan oppimistulosten arviointiin
- dokumentoi arvioinnin.

ECVET-liikkuvuuden valmistelussa on hyvä muistaa seuraavaa:

- Liikkuvuusjakson oppimistulokset perustuvat aina tutkinnon perusteissa olevien tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksiin (arvioinnin kohteet ja kriteerit) ja henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (henkilökohtaistaminen) perustuu yksilöllisiin lähtökohtiin osaamiseen hankkimisesta.
- Valmisteluvaihe on tärkeää siksi, että opiskelijan palatessa omaan oppilaitokseensa on opintosuoritusten kerääminen sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen helpompaa ja läpinäkyvämpää. ECVET ennen liikkuvuutta -vaihe on keskeinen osa laadunvarmistusprosessia.
- Valmisteluvaihe yksinkertaistuu, kun kahden organisaation välisestä yhteistyöstä on sovittu yhteistyösopimuksella.
- Keskinäinen luottamus kumppaneiden välillä yleensä kasvaa, ja yhteistyömahdollisuudet kirkastuvat yleensä sitä mukaa kuin yhteistyökumppanit tuntevat paremmin toistensa tutkintojärjestelmiä ja niiden rajoitteita. Tämän seurauksena ECVETin käytön ajan mittaan helpottuu.

³ Europassi koostuu kuudesta asiakirjasta, joiden tarkoituksena on auttaa opiskelijoita ja työntekijöitä osoittamaan osaamistaan Euroopassa. Asiakirjat ovat samanmuotoisina käytössä kaikissa EU/ETA-maissa. Europassia voi käyttää työnhaussa tai koulutukseen pyrittäessä. Europassin perusasiakirja on Europass-ansioluettelo, jonka liitteeksi opiskelija tai työntekijä voi valintansa mukaan koota muita Europassi-asiakirjoja. Näitä ovat Europass-kielipassi, Europass-liikkuvuustodistus (Europass Mobility), sähköinen portfolio (European Skills Passport) sekä kansainväliseen käyttöön tarkoitetut tutkintotodistusten liitteet (Certificate Supplement ja Diploma Supplement).

ECVET liikkuvuuden aikana

Liikkuvuuden aikana opiskelija tai tutkinnon suorittaja hankkii itselleen osaamista niiden tavoitteiden mukaisesti, jotka suunnitteluvaiheessa on kirjattu sopimuksiin. Liikkuvuuden aikaisen ohjauksen päävastuu on vastaanottavalla organisaatiolla, mutta lähettävän organisaation ohjauksen ja tuen merkitys opiskelijalle tai tutkinnon suorittajalle on myös merkityksellistä. Vastaanottava organisaatio arvioi osaamisen liikkuvuuden aikana. Lähettävä organisaatio luottaa kumppanin toteuttamaan oppimisen ja osaamisen arviointiin. Arvioijien pätevyyden tunnustaminen on varmistettava ennen ulkomailla tapahtuvaa osaamisen arviointia, ammattiosaamisen näyttöä tai tutkintotilaisuutta.

"Ammattiosaamisen näyttöjen arviointiin osallistuvan henkilön pätevyys. Ammattiosaamisen näyttöjen arviointiin osallistuvalla muulla henkilöllä kuin opettajalla tulee olla sellainen koulutuksella, työkokemuksella tai muulla tavalla hankittu asianomaisen alan osaaminen ja ammattitaito, jota voidaan pitää riittävänä ammattiosaamisen arvioinnissa." (A 1998/811, 11 §.)

Näyttötutkinnot: "Tutkinnon suorittajan ammattitaitoa arvioivat henkilöt edustavat seuraavia tahoja: työntekijöitä, työnantajia, opetusalaa ja itsenäisiä ammatinharjoittajia, jos se on alalle tyypillistä." "Mikäli tutkinnon suorittajalla on luotettavia selvityksiä aikaisemmin osoitetusta osaamisesta, arvioijat arvioivat niiden vastaavuuden suhteessa näyttötutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksiin. Arvioijat esittävät dokumentin tutkintotoimikunnalle tunnustettavaksi osaksi näyttötutkinnon suoritusta." (Näyttötutkinto-opas 2012, Opetusballitus.)

Ammatillisessa peruskoulutuksessa liikkuvuuden aikainen osaamisen arviointi on ammattiosaamisen näyttö tutkinnon osasta tai osan osasta sen mukaisesti kuin opiskelijan oppimissopimuksessa on sovittu. Näyttötutkinnoissa tutkintotilaisuus voidaan järjestää vastaanottavan organisaation toimesta. Yhteistyö tutkintotoimikunnan kanssa on olennaista. Ulkomailla arvioitua osaamista ei arvioida uudelleen Suomessa.

MITÄ?

- Opiskelija tai tutkinnon suorittaja hankkii osaamista oppimissuunnitelmassa sovitun mukaisesti.
- Ammatillisessa peruskoulutuksessa dokumentoitu oppimistulosten arviointi on opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukainen.
- Näyttötutkinnoissa tutkintotilaisuus toteutuu oppimissopimuksessa sovitun mukaisesti.

MITEN?

- Oppimistulosten arviointi toteutuu kunkin kohdemaan arviointimenetelmän mukaan niin kuin oppimissopimuksessa on sovittu.
- Yhteistyösopimuksessa (Memorandum of Understanding) esitellään keskeiset suomalaisen koulujärjestelmän ja koulutuksen järjestämisen periaatteet, kuten tutkinnon rakenne, opetusjärjestelyt, osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen sekä arviointiasteikko ja -menetelmät.
- Mikäli lähettävä koulutuksen järjestäjä tekee yhteistyötä suoraan ulkomailla olevaan työpaikkaan ilman vastaanottavan koulutuksen järjestäjän edustajaa, arvioinnin tekee kohdemaassa työpaikan edustaja.
- Näyttötutkinnoissa tutkintotilaisuus toteutuu kohdemaan arviointimenetelmän mukaan niin kuin oppimissopimuksessa on sovittu.
- Näyttötutkinnoissa arviointi ja osaamisen tunnustamisen periaatteet sovitetaan tutkintotoimikunnan kanssa ennalta.

KUKA?

- Opiskelija tai tutkinnon suorittaja vastaa omasta osaamisen hankinnasta ja oppimistulosten saavuttamisesta.
- Vastaanottavan tahon opettaja ja työelämän edustaja vastaavat opiskelijan tai tutkinnon suorittajan oppimistulosten arvioinnista yhdessä tai erikseen.

(L 630/1998, 25b §) Arvioinnista päättäminen. Opiskelijan opintosuoritusten ja osaamisen arvioinnista päättää arvioitavien opintojen opetuksesta vastaava opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Tutkintoon sisältyvästä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävän koulutuksen arvioinnista päättävät opetuksesta vastaava opettaja ja työnantajan nimeämä henkilö yhdessä. Ammattiosaamisen näyttöjen arvioinnista päättävät 25a§:ssä tarkoitetun toimielimen määräämät opettajat ja työelämän edustajat yhdessä tai erikseen.

DOKUMENTOINTI

- Oppimissopimuksessa sovitut allekirjoitetut arviointiin liittyvät dokumentit
- Tutkintotilaisuudessa tarvittavat osaamista osoittavat dokumentit tai muu kirjallinen aineisto
- Europassi

ECVET liikkuvuuden aikana vastaanottava organisaatio

- vastaa opiskelijan dokumenttien ja Europassin täyttämisestä sekä allekirjoituksista
- ohjaa työpaikalle ja varmistaa, että liikkuvuusjakso toteutuu niin, että opiskelija voi saavuttaa sovitut oppimistulokset
- varmistaa liikkuvuuden aikana mahdollisten muutosten tekemisen tavoiteltaviin oppimistuloksiin, mikäli asetettuja tavoitteita ei voidakaan saavuttaa esimerkiksi lyhytkestoisien liikkuvuuden vuoksi
- osallistuu arviointiin ja dokumentoi arvioinnin.

ECVET liikkuvuuden jälkeen

Liikkuvuuden jälkeen opiskelija tai tutkinnon suorittaja antaa palautetta ja hänen kanssaan keskustellaan liikkuvuusjakson oppimisen kokemuksista ja osaamisen hankinnasta. Opiskelija tai tutkinnon suorittaja tuo liikkuvuusjaksolla allekirjoitetut dokumentit osaamisen tai oppimistulosten arvioinneista. Lähettävä koulutuksen järjestäjä tunnistaa ja tunnustaa ulkomailla arvioitun osaamisen. Arvioitua osaamista ei arvioida uudelleen.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa arvioitu osaaminen tunnustetaan ja kirjataan opiskelijan opintosuoritusrekisteriin. Ammattiosaamisen näytön opintorekisterikirjaus siirtyy osaksi opiskelijan näyttötodistusta. Työssäoppimisen tai muun tutkinnon osan tai osan osan arvioitu oppiminen kirjataan opintorekisteriin koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaisesti.

Näyttötutkinnossa tutkinnon suorittajan saamien arviointidokumenttien perusteella tutkinnon järjestäjän edustaja tekee osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisesityksen tutkintotoimikunnalle. Liikkuvuusjakso kirjataan tutkinnon suorittajan opintorekisteriin ja siten osaksi tutkinnon suorittamista ja ammattitaidon hankkimista. Ulkomailla hankittu ammattitaito tulee näkyväksi tutkinnon suorittajalle tutkinnon järjestäjän antamassa osallistumistodistuksessa.

MITÄ?

- Tutkinnon järjestäjän edustajat tunnustavat ja tunnustavat arvioidut ja dokumentoidut oppimistulokset.
- Arviointi kirjataan opiskelijan tai tutkinnon suorittajan opintorekisteriin.
- Arvioitu osaaminen siirtyy opiskelijan päättö- ja näyttötodistukseen ja siten osaksi tutkintotodistusta.
- Näyttötutkinnoissa allekirjoitettujen arviointidokumenttien perusteella tutkinnon järjestäjän edustaja esittää osaamisen tunnustamista tutkintotoimikunnalle.
- Tutkintotoimikunnan tunnustamisesitys hyväksytään ja ulkomailla arvioitu osaaminen viedään tutkintotodistukseen.
- Arvioitu osaaminen kirjataan tutkinnon suorittajan valmistavan koulutuksen osallistumistodistukseen.

MITEN?

- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen tehdään opiskelijan tai tutkinnon suorittajan tuomien allekirjoitettujen arviointidokumenttien perusteella.

KUKA?

- Ammatillisessa peruskoulutuksessa osaamisen tunnustamisesta päättävät kyseisten opintojen opettaja tai opettajat yhdessä.
- Näyttötutkinnoissa tutkinnon järjestäjän kokoama kolmikantainen arvioijaryhmä tekee tutkinnon osan arviointiesityksen tai tunnustamisesityksen tutkintotoimikunnalle tai molemmat.
- Tutkintotoimikunta tunnustaa osaamisen.

DOKUMENTOINTI

Opiskelijalla

- allekirjoitetut ja arvioidut oppimistulosten dokumentit
- Europassi
- opintorekisteri
- tutkintotodistus (päättö- ja näyttötodistus)

Näyttötutkinnon suorittajalla

- allekirjoitetut arviointidokumentit
- Europassi
- osallistumistodistus
- tutkintotodistus

ECVET liikkuvuuden jälkeen vastaanottava organisaatio

- käy palautekeskustelut opiskelijan ja työpaikan kanssa
- käy palautekeskustelun lähettävän organisaation kanssa.

4.2 Ulkomailla hankitun osaamisen tunnustaminen ECVETin avulla

Kansainvälistyvä koulutus ja työelämä tuovat mukanaan haasteita ulkomailla hankitun ja arvioitun osaamisen tunnustamiseen ja tunnustamiseen. Tässä luvussa kuvataan henkilökohtaistamista ja osaamisen tunnustamista silloin, kun osaamisen hankinta ja arviointi on tapahtunut tavanomaisesta liikkuvuuden järjestämisestä poikkeavalla tavalla. Näitä tilanteita ovat esimerkiksi seuraavat:

- Suomalainen nuori tai aikuinen on asunut pitkään ulkomailla, hankkinut kyseisenä aikana arvioitua osaamista kohdemaan oppilaitoksessa tai työpaikalla tai molemmista ja hakeutuu suorittamaan suomalaista tutkintoa.
- Ulkomaalainen nuori tai aikuinen muuttaa Suomeen, ja hänellä on arvioitua ja dokumentoitua osaamista koti- tai lähtömaansa oppilaitoksesta tai työpaikalta tai molemmista, ja hän hakeutuu suorittamaan suomalaista tutkintoa.

Edellisissä esimerkeissä on kyse osaamisen tunnustamisesta henkilökohtaistamisen aikana sekä osaamisen tunnustamisesta osaksi tutkintoa. Opiskelijalla tai tutkinnon suorittajalla voi olla ulkomailla suoritettu koko tutkinto, tutkinnon osa tai muuta arvioitua osaamista. Lisäksi eri ammattialoilla on käytössä erilaisia työssä tarvittavia pätevyystodistuksia, jotka opiskelija tai tutkinnon suorittaja on voinut hankkia ulkomailla.

Taulukossa 2 on kuvattu ei-organisoidun liikkuvuuden osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen keskeiset asiat.

Taulukko 2. Ei-organisoidun liikkuvuuden osaamisen tunnustaminen ja tunnustaminen

	TUNNISTAMINEN	TUNNUSTAMINEN
Mitä?	tunnistetaan arvioitua osaamista	- päätös osaamisen tunnustamisesta - kirjaukset opintojen ja tutkinnon suorittamista koskeviin dokumentteihin
Miten?	- vertaillaan osaamista ja oppimistuloksia tutkinnon perusteisiin - tehdään esitys osaamisen tunnustamisesta	- tehdään tunnustamispäätös - kirjataan tunnustettu osaaminen opintorekisteriin - kirjataan tunnustettu osaaminen todistukseen
Kuka?	- koulutuksen järjestäjä - tutkinnon järjestäjä	- koulutuksen järjestäjä - tutkintotoimikunta
Dokumentointi	- ulkomaiset tutkintotodistukset tai muun arvioitun osaamisen dokumentit - mahdolliset tutkintotodistusten liitteet tai tutkintojen kuvaukset - kilpailujen arviointiasiakirjat	päätös tunnustamisen hyväksymisestä dokumentoituu opintorekisteriin ja tutkintotodistukseen

Osaamisen tunnustamisessa voi hyödyntää luvussa 2.2 esiteltyä kuviota, jossa on kuvattu tiedon, taidon ja pätevyyden kohdentaminen tutkinnon perusteisiin. Arviointikriteereiden oppimistuloksissa kuvatut tiedot vastaavat Suomessa tutkinnon perusteissa työn perustana olevaa tiedon hallintaa; taidot vastaavat työmenetelmien, -välineiden ja materiaalien hallintaa ja pätevyys vastaa työprosessin hallintaa sekä yhteisiä elinikäisen oppimisen avaintaitoja. Oppimistulosten taidoissa saattaa olla myös osaamisen alueita elinikäisen oppimisen avaintaidoista.

4.3 ECVETin mahdollisuudet kilpailutoiminnassa

Kansallinen ja kansainvälinen ammattitaitokilpailutoiminta on monella koulutuksen järjestäjällä jo arkea. Huippuosaajien ohjaaminen kilpailutoimintaan on osa opintojen yksilöllistämistä ja joustavien opintopolkujen toteuttamista. Ammattitaitokilpailuihin osallistuminen on koulutuksen järjestäjän organisoimaa ja koulutuksen järjestämiseen hyväksytty toimintatapa.

Kansainvälisellä tasolla kyseeseen tulevat erityisesti EuroSkills- ja WorldSkills-kilpailut. Näiden kilpailujen järjestäminen on hyvin organisoitua sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Aidot työelämälähtöiset kilpailutehtävät määritellään ja kuvataan tarkkaan, ja arviointiin osallistuu useampi asiantuntija. Arviointikriteerit ovat monipuoliset. Kilpailutilanne luodaan todellista työelämää vastaavaksi.

Koulutuksen järjestäjä vastaa opiskelijan tai tutkinnon suorittajan valmennuksesta kilpailuihin. Työelämälähtöiset kilpailutehtävät vastaavat kokonaan tai osittain suoritettavan tutkinnon valittua tutkinnon osaa.

ECVET-prosessi ja kilpailutoiminta

Kilpailutoiminnassa prosessi etenee samalla tavalla kuin ECVET-prosessi tavanomaisessa liikkuvuudessaakin. Ennen kilpailuja selvitetään tutkinnon osan ammattitaitovaatimusten vastaavuus suhteessa kilpailutehtäviin. Tutkinnon suorittajan kanssa laaditaan valmentautumissuunnitelma ja näyttötutkinnon suorittamissuunnitelma ja sen aikataulu. Tässä vaiheessa tutkintotoimikunnan kanssa sovitaan toimintaperiaatteet ja tutkinnon suorittajalle laaditaan henkilökohtainen näyttösuunnitelma. Kilpailujen aikana varmistetaan arvioijien osaaminen ja toiminta. Tutkintotoimikunnalle tehdään kilpailusuorituksen arviointidokumenttien perusteella esitys osaamisen tunnustamisesta osaksi näyttötutkintoa.

Haasteet

Ammattitaitokilpailuissa julkisesti osoitettu ammattitaito ja osaaminen valitusta tutkinnon osasta on tutkinnon suorittajalle haasteellisempaa kuin yksittäisessä työpaikassa osoitettu osaaminen. Osaamisen tunnustamispäätöksen tekijöille tilanne saattaa olla uusi kilpailutoiminnan osalta. Kansalliseen ja kansainväliseen kilpailutoimintaan liittyvä osaamisen tunnustaminen edellyttää osapuolten perehdyttämistä asiaan, prosessin kuvaamista ja toimintaperiaatteista sopimista.

Osaamisperusteisuus
on ollut osa suomalaista
ammatillista koulutusta
jo 20 vuoden ajan!

5 Lopuksi

ECVETin käyttöönoton tilanne koko Euroopassa ei ole yksiselitteinen, koska ammatillisen koulutuksen järjestelmien erilaisuuden vuoksi mailla on erilaiset lähtökohdat järjestelmän käyttöönottoon. Tästä syystä maat ovat lähteneet liikkeelle eri tavoin ottaen käyttöön tilanteeseensa sopivimpia ECVET-välineitä. Suomessa tilanne on ollut helppo, koska järjestelmämme on jo valmiiksi pääosin ECVET-yhteensopiva.

Osalle EU-maista ECVET on tullut sopivaan aikaan apuvälineeksi uudistaa ammatillisen koulutuksen järjestelmää, ja siksi on nopeasti menty suoraan toteutukseen ilman pilotointia. Joissakin maissa on ollut ennestään käytössä vastaavia pistejärjestelmiä ja kehitystä on viety eteenpäin niiden pohjalta. Ennen varsinaista käyttöönottoa suurin osa maista on pilotoinut ECVET-periaatteita ja opintasuoritusten siirron apuvälineitä. Edellä mainittujen syiden vuoksi on vaikea listata luetella maita, jotka ovat ottaneet käyttöön ECVETin. Kaikissa EU-maissa on käytössä joitakin osia ECVETistä, ja kaikki maat kehittävät koulutusjärjestelmiään oppimistulosperusteiseksi. ECVETin näkökulmasta tämä on merkittävää, koska ECVETissä on kysymys juuri osaamisen hankkimisesta ja tunnustamisesta.

Suomessa ECVET on toimeenpantu osana ammatillisen koulutuksen uudistusta. ECVETin sisältämät säädökset tulevat voimaan 1.8.2015, vaikkakin sen elementtejä on ollut hyvin paljon käytössä jo aikaisemmin. ECVET tulee käyttöön kaikissa ammatillisissa tutkinnoissa, mutta osaamispisteiden osalta vain ammatillisessa peruskoulutuksessa.

ECVET-käsitteet

ECVET-suosituksen käsite englanniksi	ECVET-suosituksen määritelmä tai käsite suomeksi	Vastaava käsite Suomessa
Assessment of Learning Outcomes	Oppimistulosten arvioinnilla tarkoitetaan menetelmiä ja menettelyjä, joilla määritetään oppijan tosiasiallisesti saavuttamien tietojen, taitojen ja pätevyyden taso.	Osaamisen tai oppimistulosten arviointi
Competence	Pätevyydellä tarkoitetaan todistettua kykyä käyttää tietoja, taitoja sekä henkilökohtaisia, sosiaalisia ja/tai menetelmällisiä valmiuksia työ- tai opintotilanteissa sekä ammatilliseen ja henkilökohtaiseen kehitykseen. Euroopalaيسssa tutkintojen viitekehityksessä pätevyyttä kuvataan vastuun ja itsenäisyyden perusteella.	Pätevyys Suomalaisissa tutkinnon perusteissa pätevyys on työprosessin hallintaa sekä elinikäisen oppimisen avaintaitoja.
Competent Institution	Toimivaltaisella organisaatiolla tarkoitetaan organisaatiota, joka on vastuussa tutkintojen suunnittelusta ja myöntämisestä tai yksiköiden tunnustamisesta tai muista ECVET-järjestelmään liittyvistä toimista, kuten ECVET-pisteiden myöntämisestä tutkinnoille ja tutkinnon osille sekä oppimistulosten arvioinnista, tunnistamisesta ja tunnustamisesta järjestelmään osallistuvien maiden sääntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.	Toimivaltainen organisaatio: • Opetushallitus • koulutuksen järjestäjä • näyttötutkinnon järjestäjä • tutkintotoimikunta
Credit Accumulation	Oppimistulosten kerääminen. ECVET-järjestelmässä yhdessä ympäristössä suoritettut oppimistulokset arvioidaan ja siirretään myönteisen arvioinnin jälkeen toiseen ympäristöön. Tässä toisessa ympäristössä toimivaltainen organisaatio tunnistaa ja tunnustaa oppimistulokset osaksi kyseisen henkilön tavoitteleman tutkinnon vaatimuksia. Tämän jälkeen tutkinnon osia voidaan kerätä kyseistä tutkintoa varten kansallisten tai alueellisten sääntöjen mukaisesti.	Opintosuoritusten kerääminen
Credit for Learning Outcomes (cCredit)	Oppimistuloksista myönnettävällä opintosuorituksella (opintosuorituksella) tarkoitetaan henkilön sellaisten oppimistulosten joukkoa, jotka on arvioitu ja joita voidaan kerätä tutkintoa varten tai siirtää toiseen opinto-ohjelmaan tai tutkintoon.	Opintosuoritus
Credit Transfer	Oppimistulosten siirtoa sovelletaan virallisen oppimisen yhteydessä suoritettuihin oppimistuloksiin.	Oppimistulosten tai opintosuoritusten siirto
ECVET points	ECVET-pisteillä tarkoitetaan tutkintoon kuuluvien oppimistulosten numeerisesti esitettyä kokonaispainoarvoa ja tutkinnon osien suhteellista painoarvoa tutkinnosta.	Osaamispisteet
Hosting Institution	Vastaanottava oppilaitos arvioi saavutetut oppimistulokset ja myöntää opiskelijalle opintosuorituksen.	Vastaanottava organisaatio ulkomailla tai Suomessa: koulutuksen järjestäjä, yritys tai muu työpaikka

Knowledge	Tiedoilla tarkoitetaan oppimalla tapahtuneen asioiden omaksumisen tulosta. Tiedot muodostuvat työ- tai opintoalaan liittyvien faktojen, periaatteiden, teorioiden ja käytäntöjen kokonaisuudesta. Eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä tiedot voivat olla teoria- tai faktatietoja tai molempia.	Suomalaisissa tutkinnon perusteissa tiedot on työn perustana olevassa tiedon hallinnassa.
Learning Agreement	Opintosuoritusten siirtämistä varten tehty oppimissopimus , jossa sovitaan asetetut oppimistulokset sekä niiden arviointi ja tunnustamisprosessi. Oppimissopimuksen allekirjoittavat lähettävä ja vastaanottava organisaatio ja liikkuvuutta hyödyntävä opiskelija.	Oppimissopimus
Learning Outcomes	Oppimistuloksilla tarkoitetaan toteamusta siitä, mitä opiskelija tietää, ymmärtää ja pystyy tekemään oppimisprosessin päätteeksi; oppimistulokset määritellään tietoina, taitoina ja pätevyysinä.	Oppimistulokset tai osaaminen
Memorandum of Understanding	Yhteisymmärryspöytäkirjalla virallistetaan ECVET-kumppanuus. Se sisältää oppimistulosten arviointiin, tunnistamiseen, siirtoon ja keräämiseen sovellettavat menettelyt ja ohjeet.	Yhteistyösopimus
Qualification	Tutkinnolla tarkoitetaan arviointi-, tunnistamis- ja tunnustamisprosessin virallista tulosta, joka saadaan, kun toimivaltainen organisaatio vahvistaa, että henkilö on suorittanut tietyt vaatimukset täyttävät oppimistulokset.	Tutkinto: • perustutkinto • ammattitutkinto • erikoisammattitutkinto
Recognition of learning outcomes	Oppimistulosten tunnustamisella tarkoitetaan menettelyä, jolla saavutetut oppimistulokset vahvistetaan virallisesti myöntämällä tutkinnon osia tai tutkintoja.	Oppimistulosten tai osaamisen tunnustaminen (hyväksiluku)
Sending Institution	Lähettävä oppilaitos tunnistaa ja tunnustaa suoritettut opintosuoritukset sekä kohdistaa ECVET-pisteet kyseisille opintotuloksille ja edelleen opiskelijan opintokorttiin osaksi hänen tutkintoaan.	Lähettävä organisaatio Suomessa tai ulkomailla: koulutuksen järjestäjä tai oppilaitos
Skills	Taidoilla tarkoitetaan kykyä soveltaa tietoja ja käyttää tietotaitoa tehtävien suorittamiseen ja ongelmien ratkaisuun. Eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä taidot kuvataan kognitiivisina (loogisen, intuitiivisen ja luovan ajattelun käyttö) tai käytäntöön liittyvinä (kätevyys ja menetelmien, materiaalien ja työkalujen ja -välineiden käyttö).	Suomalaisissa tutkinnon perusteissa taidot kuvataan työmenetelmien, välineiden ja materiaalien hallinnassa ja elinikäisen oppimisen avaintaidoissa.
Personal Transcript	Vastaanottava organisaatio kirjaa opiskelijan opintosuoritusotteeseen saavutetut oppimistulokset ja vastaavat ECVET-pisteet.	Opintosuoritusote
Units of Learning Outcomes (unit)	Oppimistulosyksiköllä (yksiköllä) tarkoitetaan tutkinnon osaa, joka koostuu johdonmukaisesta tietojen, taitojen ja pätevyyden kokonaisuudesta ja joka voidaan arvioida ja tunnistaa.	Tutkinnon osa
Validation of Learning Outcomes	Oppimistulosten tunnustamisella tarkoitetaan menettelyä, jossa varmistetaan, että oppijan saavuttamat arvioidut oppimistulokset vastaavat tiettyä jonkin tutkinnon osaan tai tutkintoon vaadittavia tuloksia.	Oppimistulosten tunnistaminen tai validointi (suhteessa tutkinnon perusteisiin)

ECVET-liikkuvuusscase: Petra kansainvälisyyden polulla Koulutuskeskus Sedu, 2014.

Petra aloitti hotelli-, ravintola- ja catering-alan opinnot suoraan peruskoulun jälkeen. Ensimmäisen lukuvuoden loppupuolella Petra sai työssäoppimispaikalla työparikseen ulkomaalaisen vaihto-opiskelijan. Petran kiinnostus kansainvälisyyttä kohtaan heräsi. Palattuaan työssäoppimisjaksolta hän tiedusteli opiskelumahdollisuuksista ulkomailla ryhmänohjaajaltaan, joka neuvoi ottamaan yhteyttä kansainvälisyysvastaavaan. Ryhmänohjaaja kehotti Petraa myös aloittamaan kielitaidon kehittämisen, koska Espanja kohdemaana kiinnosti.

Petra aloitti espanjankielen opinnot kansalaisopistossa, sillä espanjaa ei ollut tarjolla omassa oppilaitoksessa. Toisena opiskeluvuona hän valitsi myös kansainvälisyystutoropinnot ja toimi tutorina opetuspisteen kansainvälisyysvastaavan ja opinto-ohjaajan apuna. Tutorina toimiessaan Petra sai mahdollisuuden kehittää kielitaitoaan, verkostoitua uusien ihmisten kanssa sekä kotikansainvälistyä. Petra kartutti taitoja, joista on hyötyä työelämässä. Näitä taitoja ovat esim. esiintymistaidot, ongelmanratkaisukyky, valmius toimia erilaisissa tilanteissa ja käytännön kielitaito. Ohjaava opettaja huomasi muutoksen Petran opiskelumotivaatiossa.

Toisena opiskeluvuotena Petra valitsi myös kansainväliseen työssäoppimiseen valmentavan opintojakson, jonka myötä Petra aloitti Espanjaan ja sen kulttuuriin tutustumisen verkko-oppimistehtävien avulla. Työssäoppimisjakso suunniteltiin yhteistyössä Petran, ohjaavan opettajan, kansainvälisyysvastaavan ja kansainvälisen kumppanin kanssa. Oppilaitoksen kanssa oli jo aiemmin tehty yhteistyösopimus (Memorandum of Understanding, MoU). Espanjan yhteistyöoppilaitos löysi ravintolan, joka pystyi tarjoamaan sellaisen oppimisympäristön, jossa oppimissopimuksessa (Learning Agreement, LA) suunnitellut oppimistavoitteet olisi mahdollista saavuttaa. Ohjauksesta ja arvioinnista vastasivat yhteistyökoulun opettaja ja ravintolan työpaikkaohjaaja oppimissopimuksessa sovittujen ehtojen mukaisesti. Jaksonsa aikana Petra piti yhteyttä kansainvälisyysvastaavaan sekä ohjaavaan opettajaan. Sen lisäksi hän piti oppimispäiväkirjablogia.

Palatessaan työssäoppimisjaksolta Seduun Petran oppimistulosten arvoinnit käytiin läpi ohjaavan opettajan ja kansainvälisyysvastaavan kanssa. Selvisi, että Petra oli hankkinut myös paljon ennakolta suunnittelematonta osaamista kuuden viikon työssäoppimisjaksoltaan. Vapaa-aikana hän oli tutustunut alueen historiaan ja jatkanut kieliopinintojaan isäntäkoulun kielenopettajan kanssa. Omaehtoiset kieliopinnot toivat rohkeutta toimia kansainvälisessä työssäoppimisympäristössä. Vapaa-ajan toiminnoissa kertyi arkipäivän elämään liittyvää osaamista vieraassa ympäristössä sekä rohkeutta ja oma-aloitteisuutta. Tältä pohjalta Petralle tunnistettiin ja tunnustettiin tutkintoon kulttuurien tuntemusta ja espanjan kieltä. Muulta hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen vaatii herkkyyttä, jotta piilossa oleva osaaminen saadaan esiin. Näitä valmiuksia edellytetään kaikilta osapuolilta: opiskelijalta, ohjaavalta opettajalta, kansainvälisyysvastaavalta ja oppilaanohjaajalta.

Kansainvälisen vaihto-opiskelijan työparina toimimisen, kieliopinintojen, kv-tutoropinnojen, vaihdon valmennusjakson, kansainvälisen työssäoppimisjakson ja arkioppimisen myötä Petra kulki opinnoissaan kansainvälisyyden Oman polun. Näin hän sai kansainvälisyyteen liittyvän osaamisen kertymisen näkyviin myös tutkintotodistukseensa.

Petra: Joustavasti kohti työelämää

Petraa ohjaamassa ja tukemassa

Verkkajulkaisu
ISBN 978-952-13-6169-2
ISSN-L 1798-8950
ISSN 1798-8969